

OPINNÄYTETYÖ

Vahvuuspedagogiikan mahdollisuudet osana nuorten parissa tehtävää sosiaalista vahvistamista
Keinoja ammatilliseen tukihenkilötyöhön

Danielle Aittomäki & Minna Nikander

Yhteisöpedagogi

(210 op)

11/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi AMK Järjestö- ja nuorisotyö

Tekijät: Danielle Aittomäki & Minna Nikander
Opinnäytetyön nimi: Vahvuuspedagogiikan mahdollisuudet osana nuorten parissa tehtävää sosiaalista vahvistamista. Keinoja ammatilliseen tukihenkilötyöhön.
Sivumäärä: 58 ja 13 liitesivua
Työn ohjaaja: Tarja Jukkala
Työn tilaaja: Puimala Oy

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää Puimala Oy:n henkilöstön käyttöön yhteisiä menetelmiä, joissa huomioidaan nuorten parissa tehtävä sosiaalinen vahvistaminen. Puimala Oy tarjoaa ammatillista tukihenkilötyötä, perhetyötä ja tuettua asumista lapsille, nuorille sekä aikuisille Vantaan ja Keravan sekä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueilla.

Puimala Oy:n tukihenkilötyö on tarkoitettu sosiaalihuollon tai lastensuojelun asiakkaille. Tukihenkilötyössä tuetaan nuoren hyvinvointia elämän kaikilla osa-alueilla yhdessä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tietoperustana opinnäytetyön keskiössä on sosiaalinen vahvistaminen, syrjäytyminen, osallisuus, kohtaamistyön merkitys, turvallisemman tilan luominen dialogisuuden kautta, vahvuuspedagogiikka ja itsemyötätunto. Tarkoituksena oli peilata tietoperustan sisältöä ammatilliseen tukihenkilötyöhön.

Tutkimusmenetelminä opinnäytetyössä toimivat kysely, teemahaastattelu, benchmarking sekä innovaation tuottaminen. Kyselyn avulla kartoitettiin Puimala Oy:n henkilöstön tietämystä sosiaalisesta vahvistamisesta sekä kehitystoiveista. Kyselyistä saatujen tulosten perusteella luotiin runko teemahaastattelulle, joka toteutettiin kahden eri nuorisotyön toimijan edustajan kanssa. Benchmarkingin ja innovatiivisen tuottamisen avulla tilaajalle tuotettiin vahvuuskortit sekä opas niiden monipuoliseen käyttöön.

Saatuja tuloksia peilattiin myös sosiaalipedagogiikkaan sekä positiiviseen pedagogiikkaan yhteisöpedagogin ammatillisuuden silmin. Opinnäytetyössä otettiin huomioon yksilö-yhteisö- sekä yhteiskunnallinen näkökulma saatujen tulosten soveltuvuudesta laajemmin nuorisotyön kentillä.

Opinnäytetyön lopussa pohdittiin kehittämistyön merkitystä tilaajalle sekä analysoitiin opinnäytetyöprosessia parityönä.

Asiasanat: sosiaalinen vahvistaminen, vahvuuspedagogiikka, ammatillinen tukihenkilötyö

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Bachelor of Humanities, Degree Programme in NGO and Youth Work

Author: Danielle Aittomäki & Minna Nikander

Title: The possibilities of strength-based pedagogy as a part of social empowerment done in youth work. Tools for professional support work.

Number of Pages: 58 and 13 attachment pages

Supervisor: Tarja Jukkala

Commissioned by: Puimala Oy

The purpose of this thesis was to develop methods for the use of Puimala Oy personnel. These methods take into account social empowerment among young people. Puimala Oy offers professional support person work, family work and supported housing for children, young people and adults in the well-being areas of Vantaa and Kerava and Central Uusimaa.

Puimala Oy's support person services are offered to social welfare or child welfare customers. Support person work supports the well-being of young people in all aspects of life in order to achieve goals set together.

The theoretical frame work of this thesis includes social empowerment, exclusion, inclusion, the importance of encounter work, creating a safer space through dialogue, strength pedagogy and self-compassion. The purpose of the knowledge base was to reflect the content to professional support person work.

The research methods used in the thesis are survey, theme interview, benchmarking and producing innovation. The survey was used to point out Puimala Oy's personnel's knowledge of social empowerment and development wishes. Based on the results of the surveys, a framework was created for a theme interview. Theme interview was conducted with representatives of two different youth work actors. Benchmarking and innovative production were used to produce strength cards for Puimala Oy, as well as a guide on how to use strength cards versatile.

The results are also reflected to social pedagogy and positive pedagogy through the eyes of a community educators professionalism. The thesis takes into account the individual, community and society perspective of the applicability of the results in the broader field of youth work.

The significance of the development work to the client is considered and the thesis process made by pair work is analysed in the final part of the thesis.

social empowerment, strength-based pedagogy , professional support person work

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

JOHDANTO.....	6
1 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	9
1.1 Puimala Oy.....	9
1.2 Tukihenkilötyön historia	10
1.3 Ammatillinen tukihenkilötyö	11
2 AMMATILLISEN TUKIHENKILÖTYÖN PERIAATTEET	14
2.1 Sosiaalinen vahvistaminen	14
2.2 Syrjäytyminen ilmiönä.....	16
2.3 Osallisuus	17
2.4 Kohtaamistyön merkitys mielenterveyteen.....	18
2.5 Turvallisemman tilan luominen dialogisuuden avulla	19
2.6 Vahvuuspedagogiikka.....	20
2.7 Itsemyötätunto.....	22
3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTON KERUU	24
3.1 Kysely	24
3.2 Teemahaastattelu.....	26
3.3 Benchmarking	27
3.4 Innovaation tuottaminen	28
3.5 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus.....	29
3.6 Aineiston analyysimenetelmät	30

4 TULOKSET JA ANALYYSI	32
4.1 Kyselyn tulokset.....	32
4.2 Haastattelun tulokset	33
5 TULOSTEN ANALYYSI SOSIAALIPEDAGOGIIKAN SEKÄ POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN NÄKÖKULMASTA.....	36
5.1 Positiivinen pedagogiikka	36
5.2 Sosiaalipedagogiikka	37
6 YHTEENVETO JA TUOTOKSET	39
6.1 Kehittämisehdotukset.....	39
6.2 Vahvuuskortit.....	40
6.3 Vahvuuskorttien käyttöopas.....	41
6.4 Jatkokehittämisehdotukset	45
7 POHDINTA	47
7.1 Kuinka onnistuimme?	47
7.2 Tilaajan arvio	49
7.3 Tuotoksien hyödyllisyys ammattialalle	50
LÄHTEET	52
HAASTATTELUT.....	58
LIITTEET.....	59

JOHDANTO

Toiminnallisen opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää Puimala Oy:n työntekijöiden käyttöön yhteisiä työmenetelmiä. Puimala Oy tarjoaa ammatillista tukihenkilötyötä lapsille ja nuorille Vantaan ja Keravan sekä Keusoten sosiaali- ja terveysalueilla (Puimala Oy 2023a). Työmenetelmien tarkoituksena on keskittyä nuorten asiakkaiden vahvuuspedagogiseen ohjaamiseen sekä sosiaaliseen vahvistamiseen. Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan yksilön elämäntaitojen vahvistamista erilaisten arjen asioiden kohdalla sekä sosiaalisessa toimintakyvyssä. Elämönhallinnan keinojen tukeminen niin, että nuori kykenee toimimaan yhteiskunnassa omien vahvuuksiensa sekä osaamisensa puitteissa on myös osa sosiaalista vahvistamista. (Into 2023a.)

Tarve kehittämistyölle ilmeni opinnäytetyön tekijöistä Minna Nikanderin työskenneltäessä Puimala Oy:lla ammatillisena tukihenkilönä puolen vuoden ajan. Työyhteisön sisällä keskusteltiin yhteisten työ- ja toimintatapojen tarpeellisuudesta sekä konkreettisten ohjeiden uupumisesta. Henkilöstöllä on käytössään yhteiset tilat, joissa he voivat tavata asiakkaitaan. Tilojen maksimaalinen hyödyntäminen mahdollistuisi siellä käytössä olevien konkreettisten toimintamahdollisuuksien avulla. Puimala Oy:n esihenkilöt ottivat Nikanderin ehdotuksen opinnäytetyön tekemisestä liittyen henkilöstön työmenetelmien kehittämiseen avoimesti vastaan. Tutkimuskysymyksessä tilaajalle pyrittiin kehittämään käytännön menetelmiä ammatilliseen tukihenkilötyöhön.

Nikander keskusteli opinnäytetyön mahdollisuudesta sekä kiinnostuksestaan vahvuuspedagogiikkaan samaan opiskeluvalmennusryhmään kuuluvan Danielle Aittomäen kanssa. Aittomäki oli omien opiskelujensa aikana osallistunut voimakehä-webinaariin, jossa käsiteltiin vahvuuspedagogiikkaan perustuvien menetelmien käyttöä työ- ja opiskeluympäristössä. Tilaajan tarve yhdistettynä Aittomäen sekä Nikanderin näkemyksiin sosiaalisesta vahvistamisesta sekä vahvuuspedagogiikasta nuorten parissa tehtävässä työssä loi pohjan opinnäytetyölle.

Sosiaalinen vahvistaminen on käsitteenä laaja. Tässä opinnäytetyössä käsittelemme sosiaalista vahvistamista osallisuuden sekä vahvuuspedagogiikan näkökulmista. Jokaisella ihmisellä on monenlaisia vahvuuksia. Luontevahvuudet voivat muuttua ja niitä voi kehittää, mutta ne voivat myös hiipua. Vahvuuksia tulee vaalia lapsuus- ja nuoruusiässä, jotta ne siirtyvät ja säilyvät mukana aikuisuuteen. Nuorten omien vahvuuksien löytäminen ja niihin tarkemmin tutustuminen herättää usein myönteisiä tunteita, joilla on positiivinen vaikutus mielenterveyteen sekä

itsetuntoon. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 24–27.) Työmme näkökulmiin sisältyy myös ajatuksia syrjäytymisestä, mielenterveyden haasteista sekä dialogisuuden ja kohtaamistyön merkityksestä osana ammatillista tukihenkilötyötä. Käsittelemme myös sitä, kuinka sosiaalisen vahvistamisen eri näkökulmat tulisi toteutua turvallisemman tilan periaatteiden mukaisesti nuorten parissa tehtävässä ammatillisessa tukihenkilötyössä.

Lähdimme tutkimaan millaisilla menetelmillä Puimala Oy:n henkilöstä voisi hyödyntää vahvuuspedagogiikkaa osana sosiaalista vahvistamista toimiessaan ammatillisena tukihenkilönä nuorten parissa. Loimme aluksi kyselyn Puimalan henkilöstölle (Liite 2), jonka tulosten perusteella haastattelimme kahta eri toimijaa nuorisotyön kentältä. Taustalla oleva tutkimuskysymys liittyen hyväksi koettujen käytännön menetelmien soveltuvuudesta ammatilliseen tukihenkilötyöhön ohjasi opinnäytetyömme tekemisen prosessia benchmarkingin avulla.

Opinnäytetyön tarkoituksena on lisäksi tuoda esiin yhteiskunnallinen näkökulma nuorten parissa tehtävän vahvuuspedagogisen työn merkityksestä ja sen suorista ja välillisistä vaikutuksista nuorisotyön kentällä. Ammatillisessa tukihenkilötyössä sekä laajemmin nuorisotyössä vahvuuspedagoginen työ liittyy osana sosiaaliseen vahvistamiseen. Sosiaalinen vahvistaminen on prosessi, jossa tuetaan nuoren elämäntilannetta ja elämänhallintaa yleisesti. Sosiaalinen vahvistaminen toteutuu nuoren kanssa hänen luvallaan. Tavoitteena on aktiivisen toimijuuden saavuttaminen nuoren elämässä yhteiskunnan kansalaisena. (Mehtonen 2011, 20.)

Yhteiskunnan nykyisen poliittisen tilanteen valossa yksilön hyvinvointi ja sen tukeminen ovat vielä merkittävämmässä asemassa kuin aiemmin. Vallalla oleva oikeistolainen hallitus on leikkaamassa pienituloisilta ja syrjäytymisvaaran alla olevilta henkilöiltä yhteiskunnan tukia sekä sosiaali- ja terveystalveluiden määrärahoja. Tämä lisää riskiä huono-osaisuuden ylisukupolvisuudelle, joka nähtiin 1990-luvun laman aikana. (Muhonen & Luukka & Aaltonen & Paananen & Sundman & Pelli 2023; Helsingin Sanomat 2023.)

Ihmisen kannalta kestävämpi tulevaisuus edellyttää muutosta ajatusmalleissa ja ihanteissa. Yksilökeskeisen hyvinvointikäsitteen sijaan pitkällä aikavälillä tulisi korostua ongelmien ennaltaehkäisy. Tähän liittyvät olennaisesti osallisuuden, yhteisöllisyyden ja onnellisuuden vahvistaminen. Hyvinvointi ei ole vain yksilöön rajoittuva asia. Hyvinvointi tulisi nähdä osana yhteisöjen hyvinvointia. Juurisyyhin tarttuminen korostuu tällöin oireiden hoitamisen rinnalla. Kriisien keskellä tulee tukea kaikkia ihmisryhmiä lisäämällä turvallisuuden tunnetta, elämänhallinnan taitoja sekä suvaitsevaisuutta. Riskitekijöitä yhteiskunnassa ovat syrjintä sekä yksinäisyys.

Sosiaali- ja terveystalvet nhdn usein kustannuksena, vaikka ne parhaimmillaan ovat investointeja, jotka ennaltaehkäisevät vakavampia ongelmia myöhemmin (Rekola & Dufva 2023, 29–30).

Opinnäytetyöprosessin aikana huomasimme, että opinnäytetöitä liittyen ammatilliseen tukihenkilötyöhön on tehty viime vuosien aikana useampia. Samoin vahvuuspedagogiikkaan perustuvia lähdeteoksia löytyi runsaasti. Sosiaalista vahvistamista koskevia tutkimuksia löytyi kapealaisesti sen ollessa uusi termi kuvaamaan syrjäytymisen ehkäisemistä. Kuitenkaan emme löytäneet tietoperustaa, jossa nämä kolme; ammatillinen tukihenkilötyö, vahvuuspedagogiikka ja sosiaalinen vahvistaminen, olisi nivottu yhteen.

Opinnytetyomme rakentuu tilaajan ja ammattialan esittelystä sekä työskentelyn taustalla vaikuttavista ksitteist. Avaamme käsitteitä luvussa neljä, jossa käsitteiden merkitys rakentuu perustuen laajaan tietoperustaan. Sen jälkeen perehdymme käyttämiimme tutkimusmenetelmiin sekä niistä saatuihin tutkimustuloksiin. Saatujen tutkimustulosten perusteella luodut menetelmät ja tuotokset esittelemme kappaleessa seitsemän. Opinnäytetyön lopussa peilaamme opinnytetyomme tuloksia sosiaalipedagogiikkaan ja kuinka saadut tulokset vastaavat esitettyyn tutkimuskysymykseen.

Opinnäytetyön lopuksi arvioimme opinnäytetyöprosessin onnistuneisuutta sekä tilaajalta saatua arviota. Pohdimme myös opinnäytetyön merkitystä laajemmin yhteiskunnallisella tasolla. Opinnäytetyön lopusta liitteenä löytyvät kyselyiden sekä haastatteluiden rungot ja työn tuotokset sekä laaditut ohjeistukset tuotoksien monipuolista kytt varten. Opinnäytetyötämme ohjaava punainen lanka on käytännön menetelmien sekä määriteltyjen käsitteiden peilaaminen ammatilliseen tukihenkilötyöhön.

1 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Tässä kappaleessa esittelemme opinnäytetyön tilaajan Puimala Oy:n ammatillisen tukihenkilötyön sisältöä, sekä työtä ohjaavia lakeja. Lisäksi perehdymme tarkemmin ammatilliseen tukihenkilötyöhön osana nuorten parissa tehtävää työtä. Nuorella tarkoitamme nuorisolain määritelmän mukaisesti alle 29-vuotiaita. Avaamme kappaleessa myös ammatillisen tukihenkilötyön toimenkuvan eroja suhteessa muuhun tukihenkilötyöhön.

1.1 Puimala Oy

Puimala Oy on vuonna 2020 perustettu yritys, joka tarjoaa ammatillista tukihenkilötyötä lapsille ja nuorille, tuettua asumista ja ammatillista tukihenkilötyötä aikuisille sekä perhetyötä. Puimalan arvot perustuvat asiakkaiden kohtaamiseen tasavertaisina toimijoina sekä tavoitteelliseen toimintaan. Puimalalle sosiaalinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa sitä, että toiminta on reilua ja toiminnan tarkoituksena on vahvistaa asiakkaiden mahdollisuuksia saavuttaa tavoitteitaan ja kokea onnistumisia. (Puimala 2023b.)

Puimalassa nuorten ammatillinen tukihenkilötyö on suunnattu sosiaalihuollon tai lastensuojelun asiakkaille (Puimala 2023c). Lastensuojelulaissa (417/2007) säädetään lastensuojelupalveluiden järjestämisestä. Lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen, turvalliseen kasvuympäristöön sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 417/2007, 1§). Lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeissa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa tuen ja avun. Hyvinvointialueiden on lastensuojelua järjestäessään oltava tarvittaessa yhteistyössä sen alueella olevien kuntien eri toimialojen, muiden viranomaisten ja hyvinvointialueiden kanssa riittävien ja tarvetta vastaavien palvelujen järjestämiseksi ja asiantuntemuksen turvaamiseksi hyvinvointialueella. (Lastensuojelulaki 417/2007, 11§.)

Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014, 28§) todetaan, että erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai hänen perheelleen voidaan järjestää tukihenkilö- tai perhe lapsen terveyden tai kehityksen turvaamiseksi. Sosiaalihuoltolain (1301/2014, 1§) tarkoituksena on:

- 1) edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta;
- 2) vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta;
- 3) turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet;

4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa;

5) parantaa yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä 1–4 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Puimalan henkilöstön työskentelyn keskiössä on asiakkaiden arjen sujuvuuden tukeminen. Tukea voidaan hyödyntää koulunkäynnissä, harrastusten käynnistämisessä sekä sosiaalisten kontaktien vahvistamisessa. Ammatillinen tukihenkilötyö on tavoitteellista työskentelyä, jossa toimitaan asiakkaan lähiverkoston kanssa. Työskentely on suunniteltua ja asiakkaan omia voimavaroja vahvistavaa. Toiminnallisten tavoitteiden lisäksi ammatillisen tukihenkilötoiminnan keskeisenä tavoitteena on keskustelujen kautta tukea nuoren asiakkaan kasvua ja kehitystä. (Puimala 2023c.)

Puimalan henkilöstö koostuu moniammatillisesta tiimistä, jossa työskentelee viisi kokoaikaista ja neljä osa-aikaista henkilöä. Ammattinimikkeiltään työntekijät ovat lähihoitaja, sosiaaliohjaaja, yhteisöpedagogi, sairaanhoitaja, perhepsykoterapeutti (kriisi- ja traumaterapia) ja sosiaalikasvattaja. (Välitalo 2023.) Moniammatillisuudella tarkoitetaan eri ammattiryhmien yhteistyötä ja moniammatillisessa tiimissä kyetään varmistamaan laadukkaan työn mahdollisuus asiakkaiden tarpeiden mukaan (Nieminen, Maijala, Laurila, Ojala, Tamminen, Tolonen, & Koivisto 2019). Ammatillisena tukihenkilönä toimiminen edellyttää laaja-alaista palvelun tarjoajien tuntemusta. Puimalan moniammatillinen henkilöstö mahdollistaa verkostojen laaja-alaisen hyödyntämisen asiakastyössä.

1.2 Tukihenkilötyön historia

Tukihenkilötoiminnalla on 40 vuoden historia (Moilanen 2015, 12). Tukihenkilötoiminta on perinteinen vapaaehtoistoiminnan muoto, jota on käytetty laajasti. Kunnat sekä monet sosiaali- ja terveysalan järjestöt järjestävät tukihenkilötoimintaa. Vuonna 1936 määritelty suojeluvalvontajärjestelmä edeltää nykyistä tukihenkilötoimintaa. Tuolloin lastensuojeluviranomaiset määräsivät vapaaehtoisen suojeluvalvojan valvonnan tarpeessa olevalle lapselle tai nuorelle. Suojeluvalvojan tehtäviin kuului lapsen tai nuoren käyttäytymisen ja elämäolosuhteiden valvominen sekä tarvittaessa kehotuksien ja kieltojen antaminen.

1970-luvulla tukihenkilötoiminta korvasi suojelevalvonnan. Tukihenkilötoiminnan asema vahvistui vuonna 1983 lastensuojelulain uudistamisen yhteydessä. Vuoden 1983 uudessa lastensuojelulaissa tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta määriteltiin avohuollon tukitoimiksi. (Korhonen 2005, 7, 11.) Vuonna 2008 voimaan astuneeseen lastensuojelulakiin sisältyy tukihenkilötoiminta. Tukihenkilötoimintaa voidaan pitää kunnalliseen avohuollon lastensuojelutyöhön vaikiintuneena. (Moilanen 2015, 202.)

Tukihenkilötoimintaa järjestävät hyvinvointialueet sekä kolmannen sektorin palveluntuottajat. Myös yhä useammat yritykset tuottavat ammatillisen tukihenkilötyön palveluja. Hyvinvointialue voi järjestää tukihenkilöpalvelut itse tai hankkia ne ostopalvelun kautta. (Terveys- ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

1.3 Ammatillinen tukihenkilötyö

Tukihenkilötoiminta on tarkoitettu nuorille, jotka hyötyvät tasapainoisen aikuisen huomiosta ja siihen liittyvästä luottamuksesta. Tasa-arvoisuuden periaate on tukihenkilötyön perusta. Tukihenkilötoiminta ylläpitää nuorten toivoa sekä kunnioittaa nuorten ääntä sekä arvokkuutta. (Nuotio & Miettinen 2011, 194.) Lähihoitajien koulutus soveltuu aikuissosiaalityöhön, mutta nuorten sekä perheiden parissa työskentelyyn vaaditaan sosionomin tutkinto tai soveltuva korkeakoulututkinto. Hyvinvointialueet määrittelevät ammatillisten tukihenkilöiden koulutusvaatimukset kilpailutuksissaan. (Välitalo 2023.)

Suomessa kunnille järjestetään myös ostopalveluna vapaaehtoisperustaista tukihenkilötoimintaa, mutta tässä opinnäytetyössä keskitymme ammatilliseen tukihenkilötoimintaan. Ammatillinen tukihenkilötyö on nuorten ohjausta, ei pelkkää tukemista ja tämä erottaa ammatillisen tukihenkilötyön vapaaehtoisperustaisesta tukihenkilötoiminnasta. Ammatillisen tukihenkilötyön on tarkoitus vastata vaativimpiin tarpeisiin kuin vapaaehtoisuuteen perustuvan työn. (Moilanen 2015, 210, 212–213, 217.) Vapaaehtoisella ja ammatillisella auttamistyöllä on samoja tavoitteita sekä periaatteita, mutta ammattityöstä maksetaan palkkaa ja työ tapahtuu työajalla (Korhonen 2005, 9).

Ammatillinen tukihenkilötyö vastaa nuorten lisääntyneeseen tarpeeseen tulla kohdatuksi korona-ajan jälkeen. Tukihenkilötyössä tarvitaan työkaluja, joilla kohtaamisista saadaan nuorelle merkityksellisiä ja voidaan luoda turvallisempaa tilaa nuoren olla, kasvaa ja kehittyä omaksi

itseksensä. Kohtaamisen lähtökohtana on, että jokainen nuori saa olla oma itsensä. Nuori kohdataan olemalla läsnä ja ilman arviointia tai luokittelua. Kohtaaminen on avointa, kun siihen ei luoda kilpailuasetelmaa. (Kolehmainen 2017, 196.)

Ammatillinen tukihenkilö on esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan tai nuorisotyön ammattilainen, joka omaa kokemusta lasten ja nuorten kanssa työskentelystä. Tukihenkilö voi olla ihmissuhdeosaaja, opastaa arjessa tai auttaa tuettavaa löytämään omia vahvuuksiaan sekä saamaan onnistumisen kokemuksia sekä auttaa turvallisten toimintarajojen etsinnässä. Sosiaalisten taitojen vahvistaminen on tukihenkilön työssä keskiössä. Tukihenkilön toiminta vaihtelee asiakkaiden tarpeiden mukaan, mutta ensisijaisesti tukihenkilön tehtävä on olla turvallinen ja luottamuksellinen aikuinen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023a; Humana 2023.)

Tukihenkilön toimenkuvaan kuuluu kuuntelu, kannustaminen esimerkiksi harrastusten pariin, koulunkäynnin tukeminen, tuki vuorokausirytmien löytämisessä sekä vapaa-ajan viettämiseen liittyvien mahdollisuuksien kartoittaminen yhdessä asiakkaan kanssa. Tukihenkilö voi toimia myös itsenäistyvän nuoren tukena asumisen harjoittelussa ja työllistymisessä. Tukihenkilö voi myös auttaa ymmärtämään ja tunnistamaan asiakkaan mahdollisia neurologisia ja psykiatrisia haasteita. Tarpeen vaatiessa ammatillinen tukihenkilö auttaa hoitoon ohjauksessa. (Humana 2023.)

Ammatillinen tukihenkilö tapaa nuorta säännöllisesti. Työskentelyn toteutus ja tavoitteet sovietaan yksilöllisesti asiakkaan ja palvelun tilaajan toiveiden sekä tarpeiden mukaisesti. (mt.) Ammatillinen tukihenkilötyö perustuu sosiaalityöntekijän, nuoren ja ammatillisen tukihenkilön yhdessä asettamiin tavoitteisiin (Moisio 2023). Työskentelyjakson kesto nuoren kanssa määritellään yksilölliset tarpeet huomioiden yhdessä sosiaalityöntekijän ja tarvittaessa perheen kanssa aloituspalaverissa. Työskentelyjakson sisältö määräytyy nuoren hyvinvoinnin sekä tarpeiden mukaan. Keskiössä on nuoren ikätasaisen kehitysvaiheen huomioiminen. Toimintaa ohjaa asiakkaan kunnioitus sekä tiivis verkostotyö. (Humana 2023.)

Ammatillisessa tukihenkilötyössä verkostoissa tehtävä työ mahdollistaa nuoren kokonaisvaltaisen tukemisen sekä moniammatillisen tietotaidon jakamisen. Parhaimmillaan moniammatillinen kokonaisuus muodostuu toisiaan täydentävistä osista, jossa jokainen tietää, keihin olla yhteydessä, kun tarvitaan täydentävää asiantuntemusta. Verkostojen kohtaamisessa voi muodostua jaettua asiantuntemusta, joka ylittää yksittäisten toimijoiden mahdollisuudet. (Arnkil & Seikkula 2009, 13–14.)

Verkostossa tehtävässä työssä on myös tärkeää määritellä tavoitteet sekä etsiä ratkaisuja havaittuihin ongelmiin yhdessä. Myös verkoston toimintatavoista ja päätöksentekotavoista sovi-
taan yhdessä. Verkostossa tarvitaan aina ihmisten välistä vuorovaikutusta ja yhteydenpitoa sekä
mahdollisuutta antaa kaikkien jäsenten vaikuttaa. (Airila, Aho & Nykänen 2016, 10–11.) Am-
matillisen tukihenkilön toimenkuvaan liittyy olennaisesti tapaamisten dokumentointi sekä yh-
teenvedot (Humana 2023).

2 AMMATILLISEN TUKIHENKILÖTYÖN PERIAATTEET

Tässä luvussa kokoamme ammatillisen tukihenkilön työtä ohjaavia teorioita. Ammatillisen tukihenkilön työ koostuu monen eri teorian yhdistelmästä, joita avaamme peilaten työtä lähde-teksteihin. Näkökulmana on ammatillisen tukihenkilön mahdolliset positiiviset vaikutukset nuoren hyvinvointiin. Teorioiden keskiössä on sosiaalinen vahvistaminen ja vahvuuspedagogiikka. Avaamme syrjäytymistä ilmiönä sekä osallisuuden merkitystä nuoren elämässä ja kuinka näihin voi vaikuttaa positiivisesti ammatillisella tukihenkilötyöllä. Turvallisemman tilan luominen sekä kohtaamistyön merkitys ovat myös ammatillisen tukihenkilötyön avulla tehtävää sosiaalista vahvistamista. Itsemyötätunnon mahdollisuudet osana vahvuuspedagogiikkaa luovat tulevaisuusorientoituneen näkökulman ammatilliseen tukihenkilötyöhön.

2.1 Sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalinen vahvistaminen on vuorovaikutuksellinen prosessi, jossa tavoitteena on parantaa yksilön tai ryhmän toiminnallisuutta, sosiaalisia taitoja, elämäntilannetta ja asemaa yhteiskunnassa. Tavoitteena on yksilön toimintakyvyn vahvistaminen yhteiskunnan jäsenenä. (Rautiainen 2011, 100.) Sosiaaliseen vahvistamiseen liittyy ajatus siitä, että hyvinvoiva yksilö on myös aktiivinen jäsen erilaisissa yhteisöissä. Erilaiset yhteisöt voivat taas lisätä yksilön hyvinvointia, jolloin voidaan todeta yksilö- ja yhteisötasojen kulkevan käsi kädessä. (Lundbom & Herranen 2011, 8.) Sosiaalisella vahvistamisella on korvattu syrjäytymisen ehkäisyn käsite. Sosiaalinen vahvistaminen on prosessi, jossa parannetaan asteittain nuoren elämäntilannetta ja -hallintaa. Tässä prosessissa tehdään kaikki yhdessä nuoren kanssa ja nuoren luvalla. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on nuoren saaminen mukaan yhteisölliseen toimintaan ja aktiiviseksi kansalaiseksi. (Mehtonen 2011, 20.)

Sosiaalisessa vahvistamisessa ei ole kyse laajoista toimenpiteistä. Oleellisinta on tuen tarjolla oleminen juuri oikealla hetkellä. (Lundbom ym. 2011, 8.) Sosiaalinen vahvistaminen on ennaltaehkäisevää ja moniammatillista työtä, jossa puututaan varhaisesti nuorten elämän eri tason vaiheisiin kohdistuviin haasteisiin korvaavilla toimilla tavoitteena kokonaisvaltaisen elämäntilannuksen tukeminen. Sosiaalinen vahvistaminen on ammatillista ohjaustyötä, jossa vaikutetaan yksilön ja yhteisön hyvinvointiin ja osallisuuden kokemukseen. (Mehtonen 2011, 13.) Vuoden 2006 nuorisolaissa todetaan sosiaalisen vahvistamisen olevan toimenpiteitä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja elämäntaitojen parantamiseksi (Nuorisolaki 72/2006, 2§). Sosiaalinen

vahvistaminen tarkoittaa kyseisen lain perusteella kokonaisvaltaista tukemista, jonka tavoitteena on yksilön hyvinvoinnin edistäminen ja lisääminen (Lundbom & Herranen 2011,8).

Kun nuori on ympäröity turvallisella sosiaalisella verkostolla, hän kokee tullessa kuulluksi ja nähdyksi itsenään ja kokee kykenevänsä vaikuttaa omaan elämäänsä sen eri vaiheissa. Nuori tunnistaa omia vahvuuksiaan ja hänellä on tavoitteita elämässään. Nuoren tullessa kuulluksi ja kohdatuksi kiireettömästi ja luottamuksellisessa ympäristössä, voi sosiaalinen vahvistaminen toteutua. (Paananen, Piironen & Uustalo 2022, 8.)

Sosiaalisen vahvistamisen keskeisiä ajatuksia hyödyntävän työskentelyn toimivuus edellyttää aktiivista ja innostavaa työtettä sekä luottamusta. Edellä mainittujen lisäksi yhteisöihin ja tulevaisuuteen sekä erilaisten verkostojen ja niiden välisten suhteiden ja merkitysten kokonaisvaltainen hahmottaminen on keskeinen osa sosiaalista vahvistamista. (Mehtonen 2011, 28.)

Sosiaalinen vahvistaminen on iso osa tukihenkilötoimintaa. Se on menetelmä, jota voidaan hyödyntää nuoren hyvinvoinnin edistämässä, osallisuuden lisäämisessä ja elämäntaitojen hallinnan parantamisessa. (Nuotio ym. 2011, 194.) Sosiaalinen vahvistaminen ei koske vain nuoria eikä näin ollen ole ikäsidonnaista. Sosiaalinen vahvistaminen ja vahvistuminen kiinnittyvät ihmisen koko elämänsä elämään. Sosiaalinen vahvistaminen on yhteisöpedagogiikan perusorientaatiota- ja osaamista. Yhteisöpedagogin työ on tavoitteellista yhteiskunnallista ja kasvatuksellista toimintaa erilaisissa toimintaympäristöissä. (Mehtonen 2011, 16.) Yhteisöpedagogi tuo ammatilliseen tukihenkilötyöhön näkökulmia, joissa huomioidaan yhteisöjen sekä yhteiskunnan merkitys nuorisotyössä. Yhteisöpedagogi tuo yksilön osaksi yhteisöä.

Ammatillinen tukihenkilötyö perustuu sosiaalisen vahvistamisen periaatteisiin. Yksilön hyvinvoinnin edistäminen sekä lisääminen ovat ammatillisen tukihenkilötyön yleistavoitteita. Ammatillisen tukihenkilötyön kautta nuori voi päästä myös osaksi erilaisia yhteisöjä ja tätä kautta parantaa asemaansa yhteiskunnassa. Ammatillinen tukihenkilö voi yhdessä nuoren kanssa tutustua erilaisiin yhteisöihin, joka mahdollistaa käytännön tasolla nuoren mahdollisuuden olla osa eri yhteisöjä. Tämä vahvistaa osaltaan nuoren kokonaisvaltaista hyvinvointia sosiaalisen vahvistamisen kautta.

2.2 Syrjäytyminen ilmiönä

Syrjäytymisen määritelmä on laaja ja monien osien summa. Syrjäytyminen on huono-osaisuutta ja köyhyyttä, johon liittyy muun muassa pienet tulot, työn epävakaous, huonot asuinolot ja huono terveys. Nuorilla mielenterveyden häiriöt lisäävät syrjäytymisen riskiä huomattavasti. (Marttunen & Haravuori & Santalahti 2014, 143–144.) Muita riskitekijöitä nuorilla ovat matala koulutus, toimeentulon ongelmat, päihdeongelmat ja pitkäaikainen työttömyys. Syrjäytymisen riskitekijöitä on noin 3–10 prosentilla nuorista. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023b.)

Yksinäisyys kokemuksena lisää syrjäytymisen riskiä huomattavasti. Kuitenkin luottamuksellisilla suhteilla voidaan vähentää yksinäisyyden kokemusta. (Lehtonen & Kallunki 2013, 1.) Tähän voidaan vaikuttaa ammatillisella tukihenkilötyöllä merkittävästi. Nuoren itsetunnon kohottamisella ja minäkäsityksen vahvistamisella on tehokkaita vaikutuksia yksinäisyyden tunteen kokemiseen ja nuoren syrjäytymisestä kuntoutumiseen (mt., 13). Ammatillinen tukihenkilö työskentelee juuri näiden asioiden äärellä nuoren kanssa sosiaalisen vahvistamisen kautta.

Ylisukupolvisuus, eli syrjäytymisen siirtyminen sukupolvelta seuraavalle on myös merkittävä ongelma. Ylisukupolviset ongelmat saattavat ulottua jopa kolmanteen sukupolveen saakka. (Lämsä 2009. 93, 173.) Ammatillinen tukihenkilötyö antaa mahdollisuuden nuorelle hyödyntämällä sosiaalista vahvistamista päästä pois syrjäytymisen ylisukupolvisesta kierteestä. Nuoren saadessa otetta aluksi omassa elämässään mahdollistaa se osallisuuden kehittymisen yhteisö- sekä yhteiskunnallisella tasolla.

Syrjäytymisestä kuntoutuminen on asteittainen prosessi, jossa rohkaistaan ja innostetaan nuoren oman toimijuuden vahvistumiseen. Nuoren syrjäytyminen yhteiskunnasta tapahtuu pikkuhiljaa ja niin myös takaisin yhteiskuntaan kiinni pääseminen (Palola & Hannikainen-Ingman & Karjalainen 2012, 3). Ammatillisessa tukihenkilötyössä tuetaan nuorta pienin askelin pääsemään kiinni omaan arjenhallintaan, eri yhteisöihin ja laajemmalla tasolla yhteiskuntaan. Tuettaessa nuorta kannustetaan positiivisessa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä rohkaistumaan ja kokeilemaan uusiakin asioita, pelkäämättä epäonnistumista. Näin nuori saa vahvistusta omien päätöstensä ja ajatuksiensa tärkeydestä ja luotettavuudesta koskien nykyhetkeä sekä tulevaisuutta.

2.3 Osallisuus

Osallisuus on terminä laaja. Osallisuus kuitenkin tarkoittaa ennen kaikkea yksilön omaa kokemusta osallisuudesta, siitä, että on osa jotakin yhteisöä ja tuntee kuuluvuutta johonkin. (Kaukinen 2022, 8:35-9:20.) Osallisuus tarkoittaa myös yksilön yhteyttä hyvinvoinnin lähteisiin, joita voi olla aineellisia ja aineettomia tai myös siltä väliltä. Aineellisia hyvinvoinnin lähteitä voivat olla esimerkiksi toimeentulo ja harrastustarvikkeet ja aineettomia hyvinvoinnin lähteitä voivat olla esimerkiksi luottamus ja yhteiset kokemukset. (Isola 2022, 0:09-1:07.) Osallisuuden kokeminen ei kuitenkaan aina edellytä aktiivista tekemistä, vaan osallisuus voi mahdollistua myös yhdessä olemalla. Osallisuuden kannalta olennaista on muita kunnioittava asenne. (Junttila-Vitikka, Gretscher & Kiilakoski 2012, 193.)

Osallisuus on ihmisen sosiaaliseen perusluonteeseen liittyvää kuulumista johonkin, olemista, elämistä ja toimimista yhteydessä muihin ihmisiin. Osallistuminen puolestaan on toimintaa, joka voi edistää osallisuutta mutta joka ei voi olla osallisuuden synonyymi. (Nivala & Ryyänen 2013, 18.) Osallisuutta voidaan yksilötasolla edistää siten, että autetaan yksilöä yhteyden kasvattamisella. Tätä voi tukea yksilön autonomisuuden, kyvykkyyden ja yhteisyyden kokemuksen lisäämisellä (Isola 2022, 3:28-4:10.)

Osallistuminen on prosessi ja keino sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi ja se voi myös olla osa tunneperäistä kokemusta sosiaalisesta osallisuudesta (Leemann, Kuusio & Hämäläinen 2015, 5). Osallisuus on olemukseltaan aina vuorovaikutuksellista. Kaikki osallisuuden tai ulkopuolisuuden kokemukset jättävät oman jälkensä. Osattomuus omaan elämään on psyykkisen pahoinvoinnin peruskokemus. Kokemukset osattomuudesta ovat vakavia mielenterveyden häiriintymisen peruskokemuksia. Jokainen ihminen tarvitsee tunteen, että kuuluu hyväksyttävänä omaan joukkoonsa. (Mäkelä 2011, 14–20.)

Osallistavia menetelmiä on monenlaisia ja niiden tarkoitus on huomioida erilaisia osallistujia ja oppimistyyplejä. Osallistavien menetelmien avulla voidaan aktivoida ja sitouttaa osallistujia, saada kaikkien ääntä kuuluviin ja myös konkretisoida asioita. (Kansan sivistystyön liitto 2017, 4.) Se, kuinka osallisuutta käytännössä edistetään, on hyvin monimuotoista ja laaja-alaista.

Nuoren asiakkaan osallisuuden edistäminen tapahtuu osana ammatillista tukihenkilötyötä. Nuoren taloudelliset, psyykkiset ja fyysiset resurssit vaikuttavat siihen, tuetaanko asiakasta saamaan osallisuuden kokemuksia omassa elämässään vai jonkin yhteisön jäsenenä. Osallisuuden

kokemus lähtee nuoren oman elämän hallinnasta, arjen pienistä asioista ja parhaimmassa tapauksessa kasvaa eri yhteisöjen jäsenenä toimiseen ammatillisen tukihenkilön avustuksella ja tuella. Ammatillisella tukihenkilötyöllä voidaan myös ennaltaehkäistä osattomuuden kokemuksia nuoren elämän nivelvaiheissa. Osallisuuden kokemuksiin myötävaikuttaminen on kokonaisuutena perustava osa ammatillista tukihenkilötyötä.

2.4 Kohtaamistyön merkitys mielenterveyteen

Ihminen on yhteisöllinen, joten myös nuoren yksilönä kohtaaminen on merkitykseltään yhteisöllistä. Nuorten kohtaamisessa tulisi pyrkiä hyvän elämän tukemiseen. (Cederlöf 2017, 61, 69.) Nuorten parissa tehtävän työn ydinaluetta on nuorten inhimillinen kohtaaminen. Nuorten inhimillinen kohtaaminen rakentaa sukupolvien välistä luottamusta ja keskinäistä arvostusta. Nämä taas lisäävät nuorten luottamusta yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan. (Saarikkomäki & Honkatukia 2017, 173, 179.) Kohtaamistilanne on aina myös sosiaalinen vuorovaikutustilanne (Wihersaari 2011, 51).

Kohtaamistyön merkitys on korostunut viime vuosina koronapandemian heikentäessä nuorten osallistumismahdollisuuksia harrastus- ja vapaa-ajan viettoon, joka on vaikuttanut negatiivisesti nuorten mielenterveyteen sekä kehitykseen monilla osa-alueilla. Lisäksi etäopiskelujen seurauksena muiden ihmisten kohtaamiset vähenivät. Varsinkin nuorten yksinäisyys lisääntyi roimasti koronapandemian aikana (Tiessalo 2023). Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen vuonna 2023 teettämä kouluterveyskysely kertoo, että yli 50 % kyselyyn vastanneista on ollut huolissaan mielialastaan menneen 12 kuukauden aikana. Hieman alle 50 % vastaajista on kokenut sosiaalista ahdistuneisuutta. Vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua on ollut yli kolmanneksella kaikista vastaajista. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023c.)

Kohtaamisen taitoa tulee harjoitella, sillä kohdatuksi tulemisen kokemus määrittelee suureksi osaksi sen, kuinka hyvin yhteistyö nuoren kanssa onnistuu. Nuoret kaipaavat luottamuksellista suhdetta, aikuisen välittävää ja henkilökohtaista kohtaamista. (Leskisenoja ym. 2019, 49.) Nuoruuteen kuuluu yksinäisyyden tunteen kokeminen, mutta se yhdistettynä epäonnistumisen kokemuksiin voi johtaa vakaviin mielenterveysongelmiin. (Dunderfelt 2011, 90).

Nuorten mielenterveyden heikkeneminen on ollut ajankohtainen huoli useamman vuoden ajan. Tulevaisuusasiantuntijat Mikko Dufva sekä Sanna Rekola (2023, 28) toteavat Sitran Megatrendeissä suomalaisten mielenterveyden ongelmien kasvaneen erityisesti nuorten keskuudessa.

Osatekijänä mielenterveyden ongelmien kasvamisessa on ollut koronapandemia. Muita tekijöitä ovat yhteiskunnan yksilökeskeisyys sekä sen aiheuttamat paineet. Myös sosiaalinen media sekä epävarmuus tulevaisuudesta liittyvät nuorten mielenterveysongelmien kasvuun.

Korona-aikana nuoret, jotka olivat jo syrjäytyneessä tai muutoin heikommassa asemassa, olivat suhteettoman suuressa vaarassa kärsiä korona-ajan aiheuttamista mielenterveysongelmista. (Fegert, Vitiello, Plener & Clemens 2020.) Puimala Oy:n nuoret asiakkaat ovat elämässään jo haavoittuvassa asemassa ja tässä tilanteessa on erityisen tärkeää osata kohdata nuori aidosti läsnä olevalla ja välittävällä tavalla. Tätä näkemystä tukevat myös Cowie ja Myers (2021), jotka tutkimuksessaan toteavat, että mielenterveys on ymmärrettävä suhteessa laajempiin sosiaalisiin ja rakenteellisiin olosuhteisiin, jos haluamme tulevaisuudessa kehittää asianmukaisia ratkaisuja.

Nuorten mielenterveyden tukeminen on äärimmäisen tärkeässä osassa ammatillista tukihenkilötyötä. Ammatillisella tukihenkilöllä on mahdollisuus vaikuttaa nuoren mielenterveyteen positiivisesti hyödyntämällä kunnioittavan kohtaamisen periaatteita. Ammatillisen tukihenkilötyön ammatillisuuden taustalla on tietoa sekä taitoa nuorten mielenterveydenhaasteiden oikeaoppisesta kohtaamisesta. Ammatillisen tukihenkilön on kuitenkin tärkeää tiedostaa oman työnsä rajat sekä ohjata nuoria mielenterveyden ammattilaisten avun piiriin. Tällä tavoin ammatillinen tukihenkilö voi hyödyntää moniammatillisia verkostojaan nuorten mielenterveyden hyvinvoinnin tukemiseksi.

2.5 Turvallisemman tilan luominen dialogisuuden avulla

Turvallinen tila antaa yksilölle mahdollisuuden olla omana itsenään paikalla. Turvallisessa tilassa jokaisella on sekä kehollinen, että psyykkinen itsemääräämisoikeus. (Pasi 2022; Oikeusministeriö 2023.) Turvallisemman tilan mahdollistaminen jokaiselle tulisi olla perusoikeus, varsinkin nuorten kohdalla, sillä turvallinen tila mahdollistaa nuorille huoliensa, kysymyksiensä ja näkemyksiensä esille tuomisen. Näin parhaimmillaan tällainen tila antaa nuorelle kokemuksen nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta. (Helsingin yliopisto 2023.)

Ammatillisessa tukihenkilötyössä nuorelle luodaan turvallisemman tilan tunne kunnioittavalla, kohtaavalla, arvostavalla ja dialogisella työotteella. Nuoren kanssa sovitaan yhdessä missä ja milloin tapaamiset tapahtuvat. Näin nuoren oma toimijuus toteutuu turvallisemman tilan ympäristössä.

Dialogisuus on maailmassa toimimisen ja maailman muuttamisen tapa. Dialogisessa suhteessa voidaan myös kyseenalaistaa yhdessä ja muokata toimintaa epäkohtien ratkaisemiseksi. (Nivala & Ryyänen 2019, luku 4.) Osallistujat ovat dialogitilanteessa tasa-arvoisia. Dialogin lähtökohtana on, että jokaisella on yhtäläinen ihmisarvo ja että jokaisen näkökulma on yhtä arvokas. Dialogi rakentuu toisten näkökulmien aktiiviselle kuuntelulle. Tämä tarkoittaa tarkkaavaisuuden kiinnittämistä siihen, mitä toinen sanoo ja tarkoittaa. Dialoginen kuuntelu on myös omien näkökulmien uudelleen arviointia. Dialogin osallistujien tulee olla valmiita omien taustaoletustensa tarkasteluun ja kyseenalaistamiseen. Kuuntelemalla ja pyrkimällä ymmärtämään toisten näkemyksiä ihminen on mukana prosessissa, jossa itse kehittyy. (Holm, Poutanen & Stähle 2018.) Kuuleminen on läsnä olemisen taitoa ja kykyä pitää keskustelun keskellä taukoja, jolloin annetaan toiselle mahdollisuus osallistua keskusteluun (Rauhala 2020, 86). Kunnioittavan dialogin avulla pääsemme irti omista suljetuista ajatusmalleistamme ja kykenemme avartamaan maailmankuvaamme.

Dialogisuus elää parhaimmillaan puheissa ja vuorovaikutuskäyttäytymisessä. Dialogin avulla voidaan turvata erilaisten merkitysten rakentaminen sekä jakaminen ja kuunteleminen. Kyse on mukaan ottamisesta, jossa osapuolet voivat aidosti kohdata. Taustalla on ajatus siitä, että yhteisissä keskusteluissa ihmiset jatkuvasti rakentavat ja uudistavat yhdessä todellisuutta. (Syvänen, Tikkamäki, Loppela, Tappura, Kasvio & Toikko 2015, 37.)

Luottamussuhteen muodostuessa tukihenkilötyössä, tulee ammatillisen tukihenkilön huomioida nuoren emotionaaliset kokemukset alkavassa yhteistyössä. Luottamussuhteen kasvaessa nuorelle muodostuu tunne turvallisemmasta tilasta. Dialogisuudessa korostuu erityisesti aidon kuuntelemisen taito. Ammatillisen tukihenkilön on kyettävä muokkaamaan työskentelytapansa fyysisesti aktiivisesta toiminnasta tarvittaessa nuoren ajatuksia kuuntelevaksi. Ammatillisen tukihenkilön tulee olla alati herkkänä lukemaan ja kuulemaan nuoren tunnetiloja. Kuitenkin dialogisuus on vastavuoroista ja ammatillisen tukihenkilön tulee kyetä saamaan aikaan keskustelua nuoren kanssa. Keskustelun avaajina ammatillinen tukihenkilö voi hyödyntää erilaisia työkaluja esimerkiksi kuvia tai pelejä.

2.6 Vahvuuspedagogiikka

Positiivisen pedagogiikan keskiössä on vahvuuksien tunnistaminen ja sitä kutsutaan myös vahvuuspedagogiikaksi (Wenström 2022, 12). Vahvuuspedagogiikan ajatuksena on nuorten vah-

vuuksien löytäminen ja niiden kehittäminen (Saarinen 2019, 3). Vahvuuspedagogiikassa keskitytään tietoisesti siihen, mikä on hyvää ja toimivaa. Pyrkimyksenä on nimetä asiat, jotka tuovat esille parhaan version yksilöstä ja jotka tuottavat onnistumisen kokemuksia. (Uusitalo-Malmivaara 2018).

Jokaisen nuoren luonteessa on vahvuuksia, jotka odottavat löytämistään. Aikuisen tehtävä on sanoittaa ääneen näitä vahvuuksia ja tehdä nuori niistä tietoiseksi. Vahvuuksista ääneen puhuminen voi muuttaa myös aikuisen työskentelyasennetta nuorta kohtaan. Omista vahvuuksista tietoiseksi tuleminen helpottuu, kun niistä saa palautetta niiden käytönhetkillä. Omista vahvuuksista palautteen saaminen lisää itseluottamusta ja kannustaa yrittämään. Omien vahvuuksien sanoittaminen sekä nimeäminen on voimaannuttavaa. Vahvuudet eivät kilpaile keskenään eivätkä vähemmän käytössä olevat vahvuudet ole heikkouksia. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 69–72.)

Omien vahvuuksien sanoittaminen voi tuntua nuoresta haastavalta. Vahvuuksia tarvitaan opiskelussa, tulevaisuuden työelämässä, vuorovaikutustilanteissa sekä elämän haastavista tilanteista selviytymisessä. Ihmiset, jotka tunnistavat omat vahvuutensa sekä osaavat valjastaa ne oman elämänsä voimatyökaluiksi, saavuttavat elämässään myönteisiä asioita. Omien luonteenvahvuuksien löytäminen sekä kannustava palaute avaavat positiivisia kehityskulkuja pitkälle tulevaisuuteen. Vahvuusopetus on sovellettavissa toimijoihin, jotka ovat kiinnostuneet vaikuttamisesta hyvän avulla. Omiin vahvuuksiin tutustuminen on ponnahduslusta myönteiselle itsetuntemukselle. Näiden vahvuuksien kehittäminen sekä käyttäminen mahdollistavat sisäisen motivaation oman elämän eteenpäin ohjaamiselle kohti toivottua tulevaisuutta. Nuoren kukoistus mahdollistuu keskittämällä huomio luonteenvahvuuksiin. Luonteenvahvuudet kasvavat, kun niitä käytetään ja samalla ne mahdollistavat uusia toimintoja. Nämä toiminnot auttavat kestämään elämän kolhuja sekä johdattavat kohti hyvinvointia. (mt. 10, 12, 31, 66.) Vahvuuksia tunnistamalla ja hyödyntämällä voi parantaa nuorten hyvinvointia (Wenström 2022, 13). Leskisenojan ym. (2019, 27) mukaan vahvuusperusteissa toiminnassa on olennaista nuorten tietoisuuden lisääminen koskien omia sekä läheisten ja ympäristön vahvuuksia.

Ihmisen mieli on taipuvainen keskittymään epäonnistumisiin sekä kielteisiin seikkoihin. Ihmisen mieli myös työskentelee aktiivisemmin välttääkseen heikon minäkäsityksen kuin rakentaakseen hyvän. Tämän takia myönteisiä tunnetiloja tulee ruokkia. (Uusitalo-Malmivaara ym. 2016 18,19,50)

Ammatillisena tukihenkilönä nuoren piilevien vahvuuksien ääneen sanoittaminen sekä kannustava työote vaikuttavat positiivisesti nuoren minäkuvaan ja voivat olla merkittäviä kannustimia nuoren tulevaisuudessa haasteiden yllättäessä. Vahvuuksien tunnistaminen on tärkeää kaikille nuorille. Erityisen tärkeää se on enemmän tukea tarvitseville, jotta myönteisen minäkuvan rakentaminen onnistuu. On tärkeää kehittää vahvuuksiin liittyvää erityisosaamista. Laajan vahvuusnäkömyksen avulla vahvuudet saadaan osaksi arjen ajattelua sekä toimintaa. (Wenström 2022, 16–17.)

Ammatillinen tukihenkilö tekee tietoisia valintoja puheessaan ja käytöksessään kohdatessaan nuoren vahvuuspedagogiikan keinoin. Vahvuuspedagogiikan ajatusmaailma yhdistettynä dialogisuuteen sekä turvallisemman tilan luomiseen ammatillisen tukihenkilön omalla työotteella, vaikuttavat positiivisesti nuoren mielenterveyteen ja ovat kokonaisuutena osa sosiaalista vahvistamista.

2.7 Itsemyötätunto

Myötätuntoista suhtautumista itseämme kohtaan kutsutaan itsemyötätunnoksi. Meillä jokaisella on ääni, jolla puhuttelemme itseämme. Itsemyötätuntoinen ihminen puhuu itselleen samalla tavalla kuin ystävälle, mutta ihminen on epäonnistumisen hetkellä usein liian julma itseään kohtaan. Itsemyötätunto koostuu ystävällisyydestä itseämme kohtaan, jaetusta inhimillisyydestä sekä tietoisesta läsnäolosta. Ystävällisyydessä itseämme kohtaan kannustamme sekä rohkaisemme itseämme myös vaikeina hetkinä. Inhimillisyys merkitsee ihmisen epätäydellisyyttä, jossa virheet kuuluvat kaikkien elämään. Tietoisessa läsnäolossa ihminen kohtaa myös vaikealta tuntuvat tunteet. Itsemyötätunto on täydellisyyteen pyrkimisen vastavoima. (Nyyti ry. 2023.)

Pitkään jatkuva täydellisyyden tavoittelu voi altistaa masennukselle sekä ahdistukselle, jolloin nuori saattaa kokea tarvitsevansa ulkopuolista apua omassa elämässään. Itsemyötätunto vaikuttaa tutkimusten mukaan masennuksen ja ahdistuksen vähentymiseen sekä luovuuden, innostuksen ja onnellisuuden tuntemisen kasvuun. Itsemyötätunto lievittää myös stressiä sekä parantaa ihmissuhteita. (mt.) Nyky-yhteiskunnassa yleisiä tunnetiloja ovat ahdistus, masennus sekä turvattomuuden tunne. Tämä johtuu suurelta osin itsekriittisistä silloin, kun tarvitsee eniten apua elämässä. Se, että välittää itsestään ja kohtelee itseään myötätuntoisesti, on keino vähentää itsekritiikkiä ja sen seurauksena helpottaa ahdistusta sekä masennusta. (Neff 2016, 17.)

Ammatillisen tukihenkilön vahvuuspedagogiikkaan sekä sosiaaliseen vahvistamiseen keskittyvällä työotteella mahdollistetaan myös nuoren itsemyötätunnon positiivinen kehittyminen. Vakiinnuttamalla nuoren asemaa oman elämänsä yhteisöissä sekä parantamalla nuoren itsetuntoa luodaan pohjaa myös itsemyötätunnolle. Itsemyötätunnon vahvistuminen valmistaa nuorta kohtaamaan tulevaisuuden haasteita ammatillisen tukihenkilötyön päättymisen jälkeen. Itsemyötätunnolla on myös vahva vaikutus mielenterveyteen positiivisesti. Lämpimien ja hellien tunteiden kokeminen itseään kohtaan vaikuttaa mieleen sekä kehoon, eikä olo ole enää niin ahdistunut ja huolestunut. Itseen kohdistuvan myötätunnon ansioista voi alkaa tavoitella unelmiaan itseensä luottaen. (Neff 2021, 69.)

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTON KERUU

Tässä kappaleessa käsittelemme käyttämiämme tutkimusmenetelmiä aineiston keruuseen. Menetelminä käytimme kyselyä, teemahaastattelua sekä benchmarkingia. Kyselylomake sekä haastattelu ovat molemmat ajattelun sisältöihin kohdistuvia menetelmiä (Hirsjärvi & Hurme 2009, 35). Perustelemme tekemämme päätökset käytetyistä menetelmistä peilaten niitä lähdekirjallisuuteen sekä tutkimustuloksiin benchmarkingin hyödyistä työn kehittämisessä. Päädyimme kyselyyn tutkimusmenetelmänä, sillä halusimme Puimala Oy:n henkilöstön äänen kuuluviin opinnäytetyössämme. Teemahaastattelu mahdollisti tietyn teeman ympärille keskittymisen. Haastattelu tutkimusmenetelmänä sopi opinnäytetyöhömme sen mahdollistaessa benchmarkingin hyödyntämisen opinnäytetyöhömme sopivilta toimijoilta. Benchmarking sekä innovatiivinen tuottaminen yhdessä loivat pohjan jo käytössä olevien menetelmien kehittämiseksi. Käyttämällä useampaa tutkimusmenetelmää, voidaan saada esiin laajempia näkökulmia sekä lisätä tutkimuksen luotettavuutta (mt. 38).

3.1 Kysely

Aloitimme opinnäytetyön kehittämisprosessin suorittamalla sähköisen lomakekyselyn Puimalan henkilökunnalle (Liite 2). Kyselyn avulla keräämämme aineisto on laadullista, eli kvalitatiivista. Laadullinen tutkimus voidaan toteuttaa monella eri menetelmällä. Yhteisinä piirteinä laadullisessa tutkimuksessa käytettävissä menetelmissä korostuu kohteen esiintymisympäristöön sekä kohteen merkitykseen liittyvät näkökulmat. (Jyväskylän yliopisto 2021.)

Perehdyimme aluksi laajasti kehittämistyön taustalla vaikuttaviin ilmiöihin sekä teorioihin, jonka jälkeen loimme kokeiluversion sähköisestä kyselystä. Kokeiluversiosta saadun palautteen avulla kehitimme lopullisen version kyselystä (Liite 2). Kysely sisälsi numeraalisesti arvioitavia kysymyksiä sosiaaliseen vahvistamiseen liittyvistä näkökulmista, oman työn sisällön arviointia sekä avoimen kysymyksen vastaajan henkilökohtaisille toiveille koskien nuorten parissa tehtävää työtä (Liite 2). Käyttämämme asteikko on Likert-asteikko. Likert-asteikkoa käytetään usein kyselylomakkeiden vastausasteikkona (Peda.net 2023).

Kyselylomaketta laatiessa tulee ottaa huomioon riittävä tieto tutkittavasta ilmiöstä, jotta kyselylomakkeen laatiminen on mahdollista. Sähköisen tiedonkeruun vahvuuksia ovat nopeus sekä edullisuus. Nopeutensa avulla sähköinen kysely mahdollistaa jatkuvan tiedonkeruun hyödyn-

tämisen. Kyselyn perustuessa otokseen, tulokset voidaan yleistää koskemaan koko perusjoukkoa. Lomakkeen suunnittelu ja kyselyn toteutus kannattaa ajoittaa tietoperustaan ja ilmiöön perehtymisen jälkeen, jotta kysymykset perustuvat kehittämistyön tavoitteisiin. Avointen kysymysten laatiminen on aiheellista, jos vastaajajoukko tiedetään aktiiviseksi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 122, 128–129.)

Lopullinen kysely toteutettiin Webropolin avulla. Kysely toteutettiin anonymina. Kyselystä lähetettiin tiedote Puimalan henkilöstön sähköposteihin. Tiedotteessa kerrottiin kyselyn olevan osa Puimalalle tehtävää opinnäytetyötä ja kyselyn anonymiudesta. Tiedotteessa kerrottiin myös aikaväli, jolloin kyselyyn oli mahdollisuus vastata. (Liite 1.) Organisaation työntekijöiden osallistuminen ja osallistaminen kehittämistoimintaan merkitsee sitä, että henkilöstö pystyy vaikuttamaan muutosten laatuun ja toteutukseen ja yksittäisellä henkilöllä on mahdollisuus oppia. Jatkuva kehittäminen on yhteydessä oman osaamisen kehittämiseen. Mahdollisuus kehittää itseään oman työn kautta heijastuu tuottavuuteen sekä työhyvinvointiin positiivisesti. (Ranta 2021, 21, 31.) Järjestelmällisen arviointitoiminnan avulla voidaan kehittää asioiden valmistelua, päätöksentekoa ja palveluja. Arvioinnin tulokset ja johtopäätökset vahvistavat johtamista, ohjaavat toimintaa, auttavat asettamaan uusia tavoitteita ja tarvittaessa tarkastamaan entisiä toimintatapoja. Jatkuva kehittäminen tarvitsee tuekseen jatkuvaa arviointia. (Kuntaliitto 2016.)

Kyselyn aukioloajan puolella välissä lähetimme henkilöstölle muistutusviestin henkilöstön WhatsApp-ryhmään kyselyyn vastaamisesta. Tällöin vastanneita oli 3 kappaletta, joka vastaa 38 % kyselyn saajista. Opinnäytetyön tilauksen merkityksestä tilaajalle kertoo Puimalan esihenkilöiden lähettämä muistutusviesti työntekijöiden WhatsApp-ryhmässä kyselyyn vastaamisesta kyselyn viimeisenä aukiolopäivänä. Esihenkilöt korostivat viesteissään opinnäytetyön merkityksen maksimaalisista hyötymahdollisuuksista työyhteisölle sekä nuorten parissa tehtävään työhön.

Kyselytutkimuksen etuna on sen mahdollisuus kerätä laaja tutkimusaineisto. Kysely on menetelmänä tehokas ja nopea. Kyselyt tuottavat tyypillisesti numeraalisia tuloksia, joita voidaan käsitellä tilastojen avulla. Kyselyn merkittävin heikkous on tuotetun tiedon pinnallisuus. Kyselyn heikkouksia ovat myös vastaajien näkökulmien puuttuminen kysymysten ja vastausvaihtoehtojen onnistuneisuudesta sekä vastaajien motivaation puuttuminen vastauksia antaessa. (Ojasalo ym. 2014, 121). Kyselyyn saimme lopulta vastauksia 6 kappaletta sekä kehittämisorientoituneita vastauksia avoimeen kysymykseen.

3.2 Teemahaastattelu

Kyselyn tulosten pohjalta loimme pohjan teemahaastattelulle, jonka toteutimme kahden eri nuorten parissa työskentelevän toimijan kanssa (Liite 3). Haastateltavat edustivat NAL Palvelut Oy:tä ja Plan International Suomea. NAL Palvelut Oy on Nuorisotasuntoliiton alla oleva jäsenjärjestö, joka tuottaa palveluilta muun muassa tuetun asumisen, ammatillisen tukihenkilötoiminnan ja perheiden palveluiden saralla. (NAL Palvelut 2023.) Plan International Suomi on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton humanitaarinen- ja lastenoikeusjärjestö, jolla on tavoitteena parantaa lasten ja erityisesti tyttöjen elämää (Plan 2023).

Haastattelun kysymyksiä luodessa keskityimme sisällöllisesti erityisesti kyselyn avoimeen kohtaan saaduista vastauksista. Haastattelun ohjaavia teemoja olivat sosiaalinen vahvistaminen sekä vahvuuspedagogiikka. Halusimme haastatteluiden avulla nostaa esille myös nuorten parissa tehtävän työn yhteiskunnallisen merkityksen. Haastattelemalla kahta eri toimijaa mahdollistimme monipuolisen lähestymistavan nuorten parissa työskentelyyn. Halusimme kehittämistyötä varten haastateltavien olevan oman alansa ammattilaisia nuorisotyön kentällä.

Haastattelu on aineistonkeruumenetelmänä moniin tarkoitukseen sekä lähtökohtiin sopiva menetelmä. Haastattelu on tarvittaessa myös joustava. Haastattelu on yksi käytetyimmistä tiedonkeruumuodoista. Haastattelussa ollaan suorassa vuorovaikutuksessa haastateltavan eli tutkittavan kanssa ja luo tilaisuuden suunnata tiedonhankintaa kyseisessä tilanteessa. Haastattelun etuna on mahdollisuus sijoittaa haastateltavan puhe laajempaan kontekstiin ja haastattelu mahdollistaa myös monisuuntaiset vastaukset. Haastattelun avulla voidaan saada myös syventäviä tietoja. Haastateltava on tilanteessa merkityksellinen sekä aktiivinen osapuoli. Haastattelun haasteena on siihen vaadittava aika sekä haastattelijalta tarvittava taito tilanteen hallinnasta sekä ohjaamisesta pysymään toivotuissa raameissa. Haastattelussa on suuremmat mahdollisuudet motivoita henkilöitä kuin lomaketutkimuksessa sekä haastateltavalla on tilanteessa mahdollisuuksia tulkita kysymyksiä eri tavoilla. Haastattelututkimuksella voidaan tavoittaa enemmän henkilöitä ja kieltäytymisprosentti on pienempi kuin kyselylomakkeissa. Haastatteluiden avulla voidaan saada tiedon ohella hypoteeseja, jotka osoittavat eri ilmiöiden välisiä yhteyksiä. (Hirsjärvi ym. 2009, 4, 34–36.)

Teemahaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa kysymykset liittyvät tiettyihin ennalta määriteltyihin aiheisiin. Kysymyksissä on mukana sekä ennalta asetettuja että tilanteessa esiin tu-

levia kysymyksiä. Teemahaastattelu edellyttää tutkijalta laajaa ymmärrystä tutkittavasta aihepiiristä sekä osatekijöistä. Teemahaastattelun käyttö sopii käytettäväksi laajasti. Teemahaastattelussa on oletuksena haastateltavan oma kokemus ja tämän asiantuntijuus tutkittavasta aiheesta. Teemahaastattelu on vapaamuotoinen sekä joustava tapa lähestyä tutkittavaa aihetta. (Puusa & Juuti 2020, 81; Puusa 2020, 107.) Teemahaastattelussa haastattelu etenee keskeisten valittujen teemojen varassa. Tällä tavoin saadaan tutkittavan ääni kuuluviin. Teemahaastattelussa merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. Teemahaastattelusta puuttuu lomakehaastattelun kysymysten tarkka järjestys ja muoto. (Hirsjärvi & ym. 2009, 47–48.)

Haastattelut tulee tallentaa tavalla tai toisella. Tallennustapaa valittaessa on otettava huomioon, miten aineistoa halutaan myöhemmin käsitellä. Haastattelupaikka, jossa kommunikointi on mahdollisimman häiriötöntä, on paras. (mt., 74–75.) Toteutimme haastattelut etäyhteyksin ja kerroimme haastateltaville, että haastattelut nauhoitetaan ja tallennetaan opinnäytetyön tekemisen myöhempää vaihetta varten. Litteroimme haastattelut aineiston käsittelemisen helpottamiseksi sekä löytääksemme haastatteluiden avulla löydettyjä yhdistäviä teemoja sekä ajatuksia. Haastattelun litterointi niin nopeasti kuin mahdollista parantaa haastattelun laatua (mt., 185). Kerroimme myös haastatteluiden tallenteiden oikeaoppisesta hävittämisestä niiden sisällön analyysin jälkeen.

3.3 Benchmarking

Benchmarking sopi menetelmänä toiminnalliseen kehittämistyöhön opinnäytetyössämme, sillä tavoitteenamme oli tuoda Puimalan henkilöstön käyttöön keinoja, joilla vahvistaa nuorten osallisuutta ammatillisessa tukihenkilötyössä vahvuusperiaatteiden mukaisesti tukien sosiaalista vahvistamista. Jotkut luokittelevat benchmarkingin käytäntöjen vertailuksi, kun taas toiset käytäntöjen, sekä suoritusten vertailuksi. Benchmarkingia voidaan käyttää myös yhden ongelman ratkaisemiseen jatkuvan prosessin sijaan. (Stapenhurst 2009, 4, 7.) Hyödynsimme benchmarking menetelmää ratkaisemaan tilaajan tarpeen yhteisten työmenetelmien kehittämistä varten.

Tutustuimme Mieli Suomen mielenterveys ry:n eli Mieli ry:n vahvuuskortteihin sekä vahvuuskorttien käyttämiseen liittyviin ideoihin. Mieli ry on vahva yhteiskunnallinen toimija ja koimme heidän tuottamansa materiaalin arvokkaaksi myös sosiaalisen vahvistamisen saralla. Näitä ideoita sekä vahvuuskortteja vertailemalla haastatteluista saatuihin tuloksiin sekä muokkaamalla

korttien käyttöä, saimme benchmarking-menetelmällä konkreettisen ratkaisun tutkimuskysymykseemme. Tutkimuskysymyksessä tilaajalle oli tarkoitus kehittää käytännön menetelmiä ammatilliseen tukihenkilötyöhön.

Jatkokehitimme benchmarkingia pitämällä aivoriihen opinnäytetyön tekijöiden kesken. Mieli ry:n materiaalit olivat monipuoliset ja luovat ja antoivat näin ollen erinomaisen pohjan aivoriihellemme. Aivoriihessä hyödynsimme benchmarkingin lisäksi omia kokemuksiamme yhteisöpedagogikoulutuksen aikana käydyistä opintokokonaisuuksista ja tietotaitoamme vahvasta työelämäkokemuksestamme.

Käytimme benchmarking-menetelmää myös haastatteluiden tuloksien kohdalla. Haastatteluista tuli ilmi vahvuuskorttien ja vahvuuspedagogiikan hyödyntäminen nuorten parissa tehtävässä työssä. Järvenpään (2023) haastattelussa esille tuli myös monipuolisia konkreettisia menetelmiä vahvuuspedagogiikan hyödyntämisestä, joista osaa hyödynsimme benchmarking-menetelmällä opinnäytetyön tuotoksia kehittäessä.

Benchmarking on jatkuva ja järjestelmällinen prosessi parhaiden menetelmien ja toimintatapojen tunnistamiseksi sekä soveltamiseksi tavoitteena oman organisaation suorituskyvyn kehittäminen. Benchmarking helpottaa tavoitteen määrittelyä ulkopuolisten esimerkkien avulla ja ohjaa kehitysprosessin toimet keskeisiin asioihin. Benchmarking-prosessin keskeisiä menetelmiä ovat menetelmään sitoutumisesta syntyvät tavoitteiden asettaminen, kehittäminen sekä kehitetyn asian käyttöönotto. Se vaatii kykyä ymmärtää ja soveltaa menetelmiä ja käytäntöjä omaan toimintaan. (Tuominen 2021, 6–19.) Benchmarking luo osallistumista sekä oivaltavaa oppimista (Strömmer 2005, 57). Kohdallamme koimme erityisesti oivaltavaa oppimista.

3.4 Innovaation tuottaminen

Benchmarkingin seurauksena pääsimme hyödyntämään innovaation tuottamista. Innovaatiolla tarkoitetaan uutta palvelumallia, tuotetta tai palvelua, jonka avulla yritys voi saada taloudellista tai muuta hyötyä. Tuote- ja palveluinnovaatioiden avulla markkinoille voidaan tuoda uusia palveluita sekä tuotteita. Näiden avulla yritys voi lisätä kysyntäänsä sekä saavuttaa etulyöntiaseman. Kehitystyöllä saatu uusi idea tai tuote ei sellaisenaan ole vielä innovaatio, vaan tulokset täytyy pystyä ottamaan käyttöön. (Ojasalo ym. 2014, 83.)

Opinnäytetyömme kehittämistyön seurauksena saamamme innovaatioidea tuotteesta tilaajalle edustaa innovaatioiden toista pääluokkaa. Vähittäisin muutoksin syntyvät innovaatiot, joissa

uutta toimintaa kehitetään jo olemassa olevan pohjalta, on innovaatioiden toinen pääluokka. (mt., 83) Omassa kehittämistyössämme aivoriihen avulla tuotoksen syntyminen oli nopeaa ja tehokasta. Innovaatioissa tapahtuu usein jotain ennalta arvaamatta ja tietoisien ajattelun pohjalta voi syntyä nopeastikin uusi oivallus (mt., 83).

Opinnäytetyössämme käytimme tiedonkeruumenetelminä kyselyä, haastattelua sekä benchmarkingia. Kyselyyn vastasi Puimala Oy:n moniammatillinen henkilöstö. Lisäksi haastattelimme kahta eri toimijaa nuorisotyön kentältä, joka loi laajemman yhteiskunnallisen näkökulman työhömmme. Innovaatioprosessissa monialaisten äänten kuuleminen on tärkeä osa prosessia. Tämä tarkoittaa ihmisiä, joilla on erilainen koulutustausta ja jotka edustavat eri toimialoja (mt., 87).

Tavoitteenamme oli luoda tilaajalle toimintamalli, jota pystyisi hyödyntämään työyhteisön kesken nuorten parissa tehtävässä työssä. Innovaatiotoiminta soveltuu hyvin kehittämismenetelmäksi, kun tavoitteena on tuottaa tilaajalle jotain täysin uutta. Innovaatioiden tuottaminen voi myös kohdistua olemassa olevan toiminnan uudistamiseen. Innovaatioiden tuottamisen prosessi muodostuu tiedon keruusta ja sen analysoinnista, ideoiden etsimisestä ja niiden arvioinnista, ideoiden jatkokäsittelystä ja ratkaisun muodostumisesta sekä lopuksi innovaation toteuttamisesta. (mt., 85–86). Opinnäytetyömme kehittämismenetelmät sekä tavoite toiminnallisesta lopputuloksesta ovat sisällöllisesti samat, kuin innovaatiota tuottavissa prosessimenetelmissä.

3.5 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus

Kehittämistyössä työ tulee tehdä rehellisesti, huolellisesti sekä tarkasti. Kehittämistyössä on kyse inhimillisestä toiminnasta, jossa tulee huomioida ihmisten välinen vuorovaikutus. Tutkimuksen ja kehittäjän on kerrottava kohteena oleville ihmisille, mitkä ovat toiminnan tavoitteet ja heidän roolinsa (Ojasalo ym. 2014, 48). Puimala Oy:n henkilöstölle kerrottiin useamman kerran heidän roolistaan sekä merkityksestään opinnäytetyön kyselyn osalta. Haastateltavilta pyysimme luvan käyttää heidän asiantuntijuuttaan osana opinnäytetyön lähteitä.

Kehittämistyössämme otimme huomioon eettiset näkökulmat kyselyn luomisessa ja siitä informoimisessa, haastatteluiden lupa-asioissa sekä tallenteiden oikeaoppisessa hävittämisessä. Kerroimme haastateltaville, mihin tarkoitukseen tietoa kerätään lähettäessämme haastateltaville tutkittavan informointilomakkeen ja pyytäessämme haastateltavia mukaan opinnäytetyömme

kehittämistyöhön. Lupa-lomakkeisiin kuului myös haastateltaville toimitettu tutkittavan suostumuslomake, sekä seloste henkilötietojen käsittelystä. Lähetimme haastattelukysymykset haastateltaville ennalta, mahdollistaen näin haastateltaville haastattelutilanteeseen valmistautumisen.

Olimme työssämme tarkkoja sekä huolellisia. Huolehdimme myös siitä, ettemme vääristele tuloksia jäävämällä opinnäytetyön tekijöistä Nikanderin tilaajan henkilöstölle lähetetystä kyselystä. Kehittämistyön eettiseen kysymyksiin liittyvät kohdat sopimusten huomioiminen, tulosten luottamuksellisuus sekä oikeaoppinen lähdemerkintä (mt., 49). Haastattelutilanteissa esitimme aluksi itsemme, sekä kiitimme useampaan kertaan haastateltavien vaivannäöstä liittyen haastattelukysymyksiin etukäteen tutustumisessa. Olimme haastatteluissa kohteliaita ja läsnäolevia.

Opinnäytetyömme luotettavuudesta kertoo sen merkityksellisyys ja ajankohtaisuus sekä aineistojen johdonmukainen käsitteleminen. Merkityksellisyys sekä tutkittavan ilmiön kokonaisvaltainen käsitys kertoo johdonmukaisuudesta, joka on merkki kehittämistyön luotettavuudesta (Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2020). Kirjoittaessamme opinnäytetyömme teoreettista viitekehystä kiinnitimme lähteiden luotettavuuteen ja julkaisuajankohtiin huomiota. Haimme lähteitä monipuolisesti eri paikoista hyödyntäen Google Scholar- ja Melinda- verkkohakupalveluita, jotka sisältävät tieteellisiä julkaisuja. Tämän lisäksi hyödynsimme Hyvinkään, Pääkaupunkiseudun sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun kirjastojen laajaa kirjallisuutta. Laaja luotettava lähteiden määrä loi pohjan mahdollisimman objektiiviselle teoreettiselle viitekehykselle.

Emme antaneet omien ennako-oletusten vaikuttaa tutkimusprosessiin. Luotettavuus ja eettisyys kulkevat opinnäytetyössämme käsi kädessä. Kun aineisto kootaan sieltä, missä ilmiö esiintyy, lisää se tutkimuksen luotettavuutta (mt.). Toteutimme kyselyn sekä teemahaastattelun ympäristöissä, joissa nuorten parissa tehtävä työ on keskiössä. Otimme huomioon ajankohtaiset ilmiöt uutisoinnissa liittyen nuorten asemaan sekä hyvinvointiin yhteiskunnassa.

3.6 Aineiston analyysimenetelmät

Haastatteluja analysoimalla löysimme yhdistäviä tekijöitä, joiden perusteella kykenimme tuotamaan benchmarkingia hyödyntäen monipuolista materiaalia ammatillisen tukihenkilön työkalupakkiin. Haastatteluaineiston analyysissa saatu aineiston määrä ei vaikuta laatuun tai saatuu aineiston määrään (Ojasalo ym. 2014, 111).

Aineiston analyysissä saadut aineistot luokitellaan pyrkimyksenä luoda kokonaiskuva, joka esittää tutkittavan ilmiön uudesta näkökulmasta. Aineiston luokittelu on tärkeä osa analyysia. Se luo pohjan, jonka avulla haastatteluaineistoa voidaan myöhemmin tulkita sekä vertailla aineistoja toisiinsa. Aineiston luokittelua voidaan kutsua myös aineiston muuntamiseksi. Aineiston tiivistäminen tapahtuu analyysin loppuvaiheessa. Aineiston alun luokitteluanalyysin sekä tiivistämisen jälkeen tulee saatuja tietoja yhdistellä. Yhdistelyssä löydetään usein yhdistäviä tekijöitä sekä poikkeavia tapauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 143, 147, 149.)

Päädyimme avaamaan aineistot isojen teemojen mukaisesti heti tehdyn haastattelun jälkeen. Haastatteluista saatu aineisto on hyvä analysoida mahdollisimman pian haastattelun jälkeen. Tällöin saatu tieto on vielä tuoretta ja paremmin haastattelijan mielessä (Ojasalo ym. 2014, 111). Litteroinnin avulla saimme eroteltua haastatteluista konkreettiset näkökulmat liittyen vahvuuspedagogiikkaan sekä toiminnallisiin menetelmiin. Molempien haastattelujen jälkeen kokosimme niissä ilmi tulleita yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia ja pohdimme niiden merkitystä omaan työhömmee. Tehtyjen haastattelujen lukumäärän takia analysoimme ensin molemmat haastattelut omanaan, jonka jälkeen etsimme niistä yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia. Otimme analyysissä huomioon myös kyselystä saadut avoimet vastaukset liittyen kaivattuihin konkreettisiin menetelmiin.

4 TULOKSET JA ANALYYSI

Tuloksissa käymme läpi kyselyn ja haastatteluiden antia ja tuomme esille erityisesti kyselyn avoimeen kysymykseen saatuja kehitysideoita. Opinnäytetyön tekijöistä Minna Nikander ei osallistunut Puimala Oy:n henkilöstölle suunnattuun kyselyyn, sillä koimme, että objektiivisuus olisi kärsinyt Nikanderin vastauksista. Nikanderin vastaukset olisivat todennäköisesti vääristäneet tuloksia erityisesti kohdassa, jossa keskiössä oli sosiaalisen vahvistamisen sisällön tunteminen etukäteen. Haastateltavat esiintyvät tekstissä omilla nimillään. Varmistimme suostumuksen omalla nimellä esiintymiseen haastatteluita sovittaessa sekä haastattelujen aikana. Haastatteluita analysoimme yhdistäen niistä löytyneitä yhtäläisyyksiä, mutta avaamme myös esiin nousseita eroavaisuuksia.

4.1 Kyselyn tulokset

Puimala Oy:n henkilöstölle tehtyyn kyselyyn vastasi lopulta 6 henkilöä eli 75 % kyselyn saaneista. Kyselyn alussa halusimme selvittää, oliko sosiaalinen vahvistaminen vastaajille tuttu termi. Kyselyyn vastanneiden kesken vastaukset vaihtelivat yhden ja viiden välillä asteikossa nollasta viiteen. Nollan ollessa merkitykseltään ei ollenkaan tuttu ja viiden ollessa merkitykseltään täysin tuttu. Vastauksien keskiarvoksi saimme 3,7. Tämä kertoo meille suuresta vaihtelevuudesta henkilöstön jäsenten välisissä tiedoissa sosiaalisesta vahvistamisesta.

Seuraavat kohdat kyselyssä käsittelivät yksityiskohtaisemmin sosiaalisen vahvistamiseen liittyviä sisältöjä. Vastaajista kaikki tunsivat työssä kohtaavansa nuoria, joiden sosiaaliset taidot tarvitsevat vahvistusta. Kaikki vastaajat kokivat tarjoavansa nuorille osallisuuden kokemuksia ammatillisen tukihenkilötyön avulla. Kaikki vastaajat kokivat myös kohtaamiensa nuorten tarvitsevan tukea oman asemansa vahvistamiseen yhteiskunnassa sekä eri yhteisöjen jäsenenä.

Kyselyn alussa esille tullut hajautuminen vastauksissa sosiaalisen vahvistamisen tuttuudesta muuttui kyselyn aikana. Sosiaalinen vahvistaminen avautui terminä välissä olleiden kysymysten avulla. Kyselyn kuudentena kysymyksenä esitettiin kysymys sosiaalisen vahvistamisen sisällyttämisestä ammatilliseen tukihenkilötyöhön. Vastaajista neljä vastasi neljä asteikkovälillä nollasta viiteen. Vastaajista kaksi vastasi asteikolla maksimin eli viisi. Asteikolla viisi kuvasi työn sisältävän paljon sosiaalista vahvistamista.

Avoimessa kysymyksessä kysyimme, millaisia työkaluja Puimalan henkilöstön jäsenet toivoivat saavansa nuorten parissa tehtävään työhön. Ohjeistimme vastaajia huomioimaan vastauksessaan sosiaalisen vahvistamisen sekä osallisuuden. Yksi vastaajista oli jättänyt tyhjäksi avoimen kysymyksen kentän. Vastauksissa korostui toive nuorten kanssa yhdessä käytettävistä fyysisistä materiaaleista. Vastauksissa tuotiin ilmi myös tavoitteellisuuden säilyttäminen työskentelyssä sekä muualla testattujen työmenetelmien muokkaaminen Puimalan henkilöstön käyttöön.

Yleensä pelit, tehtävät, täytettävät lomakkeet yms on aika toimivia nuorten kanssa. Että yhdessä täytetään jotain, on jotain kättä pidempää. (V1)

Vastaajan yksi vastauksesta lähdimme kehittämään ideaa vahvuuskorteista. Vahvuuskortit tuovat fyysisen keinon ammatilliselle tukihenkilölle käydä läpi yhdessä vahvuuksia nuoren kanssa kahdenkeskisen läsnäolohetken kautta. Vahvuuskorttien avulla ammatillinen tukihenkilö voi myös sanoittaa vahvuuksia, joista nuori ei itse ole tietoinen. Tällä keinolla tuetaan nuoren itsetunnon kehitystä, sekä vaikutetaan positiivisesti nuoren mielenterveyteen. Itsetunnon vahvistamisella vahvistetaan nuoren kiinnittymistä eri yhteisöihin ja yhteiskunnan jäseneksi. Aito läsnäolo, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen sekä itsetuntoa kohottavalla tavalla työskentely ovat sosiaalisen vahvistamisen keskiössä.

4.2 Haastattelun tulokset

NAL Palveluiden haastateltava Topi Moisio (2023) kertoi työskentelevänsä ammatillisena tukihenkilönä ja perhetyöntekijänä. Moisio nuoret asiakkaat ovat iältään 10–17-vuotiaita. Moisio käyttää työssään ammatillisena tukihenkilönä vahvuuspedagogiikkaa osana nuoren kodin ulkopuolista aktivointia. Keskiössä on tällöin nuorten mieltymyksien sekä vahvuuksien vahvistaminen. Moisio (2023) käyttää työssään toiminnallisia menetelmiä, jotka perustuvat liikkumiseen eri tavoin. Moisio (2023) mielestä onnistumisen tunteet sekä hyvä olo voivat johtaa myös siihen, että suhde ammatillisen tukihenkilön sekä nuoren välillä kehittyy ja sitä myötä muuttuu luottamussuhteeksi.

Vahvuuspedagogiikan avulla Moisio (2023) pyrkii motivoimaan nuoria myös koulunkäyntiin. Tapaamisten keskiössä on toiminnallisen yhteisen tekemisen lisäksi keskustelu, jossa voidaan puhua myös perheen ja koulun tilanteesta nuoren elämässä. Moisio (2023) toi haastattelussa ilmi tunnekorttien käyttämisen osana työtään. Neuropsykologiset haasteet tulee Moisio (2023)

mielestä huomioida erilaista keskittymistä vaativien pelien ja korttien käyttöä harkitessa. Moisio (2023) on kuitenkin käyttänyt menetelmänä plussien ja miinuksien luettelemista yhdessä nuoren kanssa, joiden kautta opitaan tuntemaan nuoren toimintatavat ja nuoren tapa käsitellä asioita.

Liittyen sosiaaliseen vahvistamiseen Moisio (2023) mainitsee työyhteisön sisällä järjestettävän yhteistoiminnan, jolloin nuorten on mahdollista luoda merkityksellisiä suhteita toisten nuorien kanssa. Samalla nuoret huomaavat, etteivät ole elämäntilanteensa kanssa yksin, muidenkin nuorten ollessa paikalla ammatillisen tukihenkilönsä kanssa. Yhteistoiminta sisältää myös erilaisia toiminnallisia aktiviteetteja, joiden parissa osa nuorista saattaa jopa ystäväystyä. Moisio (2023) mukaan nuorten koulunkäynnin tukeminen on osa yhteisöllistä ja yhteiskunnallista sosiaalista vahvistamista. Yhteisöllinen toiminta voi mahdollistua myös uusien harrastusten parissa, jotka nuori on löytänyt yhdessä ammatillisen tukihenkilön kanssa toimiessa.

Plan International Suomessa työskentelevä Juulia Järvenpää (2023) toimii Muuttajat -demokratiakasvatshankkeessa suunnittelijana ja tiimivastaavana. Hankkeen pääkohderyhmää ovat Suomeen muuttaneet 15–29-vuotiaat nuoret. Järvenpää (2023) kertoo työssään hyödyntävänsä vahvuuspedagogiikkaa erilaisten konkreettisten harjoitteiden avulla nuorten kanssa, vahvuuksista keskustelemisen lisäksi. Vahvuuspedagogiikka näkyy Järvenpään (2023) työssä yhtenä yksittäisenä teemanaan, mutta myös läpileikkaavana asiana koko työnkuvassa. Järvenpää (2023) näkee vahvuuspedagogiikan olevan yksi osallisuutta tukeva asia.

Järvenpää (2023) tuo esille työssään käytettävien erilaisten vahvuuspedagogiikkaa käsittelevien harjoitteiden olevan muun muassa vahvuuskortit, erilaiset pelit sekä vahvuuskartta. Peleistä Järvenpää (2023) mainitsi nimeltä hedelmäsalaattipelin, jossa jokainen nuori omalla vuorollaan sanoittaa omia vahvuuksiaan, jonka jälkeen paikat vaihtuvat. Järvenpää (2023) mainitsi myös vahvuuskartan osallisuutta tukevana keinona, jota hän vertasi unelmakarttaan. Tässä menetelmässä nuoret luovat kartan unelmien sijaan vahvuuksilla.

Konkreettisten pelien lisäksi Järvenpää (2023) kertoo vahvuuksien sanoittamisen olleen yksi tapa hyödyntää vahvuuspedagogiikkaa nuorten kanssa. Vahvuuksia sanoitetaan nuorelle nuorten kanssa vuorovaikutuksen keinoin. Monisteet, joihin on listattu vahvuuksia ja vahvuusjana, jossa nuori voi sijoittaa itsensä sen mukaan, kokeeko vahvuuden omakseen vai ei. Nämä keinot käsitellä vahvuuksia löytyvät myös Järvenpään työkalupakista nuorten parissa tehtävässä

työssä. Järvenpää (2023) kokee sosiaalisen vahvistamisen näkyvän työssään osana vahvuuspedagogiikkaa sekä osallisuutta. Järvenpään (2023) mukaan nämä kaikki ovat yhteydessä toisiinsa ja vahvistavat toisiaan, jonka kautta sosiaalinen vahvistaminen näkyy myös yhteisö- sekä yhteiskunnan tasolla.

Järvenpää sekä Moisio tukevat nuorten sosiaalista vahvistamista toiminnallisilla keinoilla ryhmissä sekä yksilötyönä. Osallisuuden kokemuksen merkitys luodaan molempien haastateltavien mukaan vahvistamalla turvallisemman tilan tunnetta sekä luottamussuhteen kehittymistä. Haastateltavia yhdisti myös ajatus työn tavoitteellisuudesta ja työn aktiivisesta seurannasta erimittareiden avulla. Haastatteluista nousi ilmi Moision käyttävän enemmän liikunnallisia menetelmiä nuorten parissa, kun taas Järvenpää kertoi keskustelevien menetelmien olevan käytössä hänen työkuvarissaan nuorten kanssa. Molemmille toimintatavoille on oma paikkansa, kohde-ryhmä huomioon ottaen.

Järvenpään (2023) mukaan vahvuuksien ääneen sanoittamisella on suuri merkitys nuorten elämässä. Järvenpää (2023) on kohdannut työssään nuoria, joille ei ole koskaan kukaan kertonut heidän vahvuuksiaan. Järvenpää sekä Moisio ovat yhtä mieltä siitä, että nuorien vahvuuksien ääneen kertominen sekä kykyjen huomioiminen ovat merkittävässä osassa nuorten parissa tehtävää työtä. Yksilöllinen huomioiminen sekä ainutlaatuisuuden ymmärtäminen ovat ajatuksia, jotka yhdistävät Järvenpään sekä Moisin tekemää työtä.

Haastattelut tukivat omaa näkemystämme vahvuuspedagogiikan sekä sosiaalisen vahvistamisen merkityksestä osana nuorten osallisuuden mahdollistamisesta eri yhteisöissä sekä omassa elämässä. Haastatteluissa nousi esille käsitteet turvallisempi tila, nuorten mielenterveys sekä luottamussuhde, joiden koimme olevan tärkeässä osassa Puimala Oy:ssä tehtävää ammatillista tukihenkilötyötä nuorten asiakkaiden parissa. Saimme kokemuksen siitä, että nuorten parissa käytettävien menetelmien on tärkeää olla toiminnallisia sekä konkreettisesti yhdessä nuorten kanssa tehtäviä, jotta nuorten osallisuus tulee huomioiduksi tavoittellessa yhdessä asetettuja tavoitteita.

Haastatteluista tuli ilmi, että molemmat työt sisältävät vahvuuspedagogiikkaa joko näkyvänä tai ohjaavana periaatteena. Tärkeintä on kuitenkin nuorten itsetunnon vahvistaminen ja sitä kautta nuorten identiteetin positiivinen kehittyminen yksilönä osana yhteisöjä sekä yhteiskuntaa. Haastatteluja analysoidessa huomasimme, että molemmat työt perustuvat mielenterveyden sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen.

5 TULOSTEN ANALYYSI SOSIAALIPEDAGOGIIKAN SEKÄ POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN NÄKÖKULMASTA

Opinnäytetyön prosessin aikana huomasimme, kuinka pohtimamme taustateoriat sekä ammatillinen tukihenkilötyö liittyvät vahvasti sosiaalipedagogiikkaan sekä positiiviseen pedagogiikkaan. Tässä kappaleessa käsittelemme molempia pedagogisia näkökulmia sekä pohdimme niiden suhdetta ammatilliseen tukihenkilötyöhön sekä saamiimme tutkimustuloksiin.

5.1 Positiivinen pedagogiikka

Humanistinen sekä positiivinen psykologia tähtäävät yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointiin. Vahvuudet ovat keskeinen osa positiivista pedagogiikkaa. (Wenström 2022, 33–34.) Hyvinvointiin tarvitaan muutakin kuin pelkkää pahoinvoinnin poistamista. Positiivisessa pedagogiikassa keskitytään ihmisten vahvuuksiin sekä mahdollisuuksiin. Opettamalla nuorille hyvinvointitaitoja voidaan samalla vahvistaa heidän omaa toimijuuttaan aktiivisiksi oman hyvinvoinnin edistäjiksi. (Leskisenoja ym. 2019, 16, 18.)

Positiivisen pedagogiikan mukaan keskeistä on sanoittaa nuorissa huomattava hyvä. Aikuisen tulee uskoa, että jokaisessa nuoressa on paljon upeita piirteitä ja tuoda nämä piirteet näkyviksi. Nuoret tarvitsevat elämäänsä aikuisen, joka osoittaa hyväksyntänsä nuorta kohtaan ja joka osaa olla jämäkkä, mutta empaattinen. Aikuinen voi tukea nuoren voimaantumista luottavalla sekä kannustavalla asenteella. (Leskisenoja ym. 2019 51–53.) Vahvuusajattelun taustalla on humanistinen ihmisenäkemyks. Humanistisessa ihmisenäkemyksessä ihmisellä koetaan olevan positiivista potentiaalia (Wenström 2022, 13).

Haastatteluista saatuja tuloksia yhdisti ajatus siitä, nuorisotyön kentällä työskentelevien tulee huomioda nuoret yksilöllisesti sekä positiivisen kohtaamisen merkitys. Positiivisella pedagogiikalla voi olla merkittäviä vaikutuksia nuoren elämään. Positiivinen pedagogiikka vahvistaa itsetuntoa, nuoren minäpystyvyyttä sekä luottoa omiin kykyihin tulevaisuutta ajatellessa. Ammatillisena tukihenkilönä nuoreen kykyihin positiivisesti suhtautumalla voidaan saada aikaan merkittäviä muutoksia jo työskentelyn aikana. Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen ammatillisessa tukihenkilötyössä kannattelee nuorta pitkälle elämässä sekä sillä voi olla merkittävä positiivinen vaikutus ylisukupolisesti.

5.2 Sosiaalipedagogiikka

Sosiaalipedagogisessa työssä kohtaamisen perustana on dialoginen vuorovaikutus, läsnäolo, luottamus sekä kunnioitus (Nivala & Ryyänen 2019, 163). Asiakkaan sekä ammatillisen tukihenkilön välille voi syntyä luottamussuhde, jossa käsitellään myös tunteita monella eri tasolla. Sosiaalipedagogisessa työtöteessä korostetaan tunnetason yhteyttä. Sosiaalipedagoginen toimija välittää ihmisestä, jonka kanssa hän työskentelee. Tähän liitetään usein ajatus työn tekemisestä omalla persoonallaan. Tällöin työssä saa tuoda esiin omia tunteita, luonteenpiirteitä sekä elämäkokemusta. (mt., 191.)

Sosiaalipedagoginen toimija on kohtaamisessa läsnä sekä ammattilaisena että ihmisenä. Lisäksi sosiaalipedagogisessa kohtaamistyössä perustana on pyrkimys tasavertaiseen kohtaamiseen tiedostaen, että suhteen osapuolet ovat lähtökohtaisesti eri asemassa ja toisen toimintaa ohjaa pyrkimys vaikuttaa toiseen eli kasvattaa. Samalla vaikuttamisen avulla tuetaan kasvavan vapauden kehittymistä. (mt., 192.) Ammatillinen tukihenkilö käyttää ammatillista osaamistaan tukeakseen parhaalla mahdollisella tavalla nuoren asiakkaan kasvua ja kehitystä. Ammatillisessa tukihenkilötyössä ammattilainen kohtaa asiakkaat omalla persoonallaan ja huomioi jokaisen asiakkaan yksilölliset tarpeet sekä tavoitteet.

Sosiaalipedagogisesti osallisuus perustuu merkityksellisiin sosiaalisiin suhteisiin. Näiden suhteiden pohjalta voi kehittyä yhteisöön kuulumisen tunne. Ihmisen ja yhteisön välisessä suhteessa osallisuus toteutuu, kun ihminen toimii ja kokee olevansa osa yhteisöä. Osallisuuden kehittymisen kannalta on olennaista yhteisön jäsenen mahdollisuudet vaikuttaa yhteisiin asioihin ja tulla kuulluksi. Osallisuuden edistäminen on sosiaalipedagoginen pohja ihmisen kasvun tukemiseksi eri yhteisöissä. (mt., 138–139.) Molemmissa haastatteluissa todettiin, että sosiaalisten suhteiden luomisessa nuorten tukeminen on edellytys osallisuuden tunteeseen sekä mahdollisesti myöhemmin elämässä yhteiskuntaan linkittymiseen. Tärkeitä yhteisöllisiä paikkoja nuorelle, jossa pääsee kokemaan osallisuutta eri resurssien kautta, ovat erilaiset vapaa-ajanryhmät. Vapaa-ajanryhmät koettiin nuorten kannalta tärkeiksi molempien haastatteluiden yhteydessä.

Sosiaalipedagogiikan tehtäviin liittyvät jokaisen ihmisen sosiaalisen kasvun tukeminen sekä yhteisöissä että yhteiskunnan jäsenenä. Siihen liittyy myös ajatus, että niiden ihmisten kasvatuksellinen kohtaaminen, joiden elämää uhkaavat tai vaikeuttavat sosiaaliset ongelmat sekä yhteiskunnallinen huono-osaisuus, on osa sosiaalista pedagogiikkaa. Tarkoituksena on huono-

osaisuuden sekä ongelmien ehkäiseminen, lievittäminen sekä korjaaminen pedagogisen tukemisen lisäksi yhteiskunnallisin keinoin. (mt., 57.)

Ammatillisen tukihenkilön voidaan sanoa olevan sosiaalisen pedagogiikan näkökulmasta rinnalla kulkija. Rinnalla kulkijat kulkevat ihmisen vierellä moninaisissa elämäntilanteissa auttaen sekä sosiaalista kulttuuria edistäen. Rinnalla kulkija hyödyntää teoriaa toimintansa suunnittelussa sekä toteutuksessa. Teoriat tukevat rinnalla kulkijaa ymmärtämään paremmin muiden ihmisten jokapäiväistä todellisuutta. Tällä tavoin teoria ja käytäntö kulkevat käsikädessä ja tukevat yksilöllisesti ihmisten eri lähtökohtia elämässä. Rinnalla kulkija edistää yhteiskunnallisella tasolla ihmisten henkilökohtaista kasvua ja kehitystä pyrkimyksenä ihmisten elämän mielekkyyden ja elämänlaadun parantaminen. (mt., 63–64.)

Rinnalla kulkiessa ammatillinen tukihenkilö auttaa nuorta löytämään itsestään piilossa olevia vahvuuksia ja rohkaisee tekemään töitä saavuttaakseen hyvinvoinnin tasapainon. Näin nuori voi saavuttaa elämässään asioita, joihin ei ole aiemmin kokenut pystyvänsä. Kiinnittämällä huomiota nuoren vahvuuksiin positiivisen pedagogiikan keinoin, tulee nuoresta askel kerrallaan vahvempi yhteiskunnan jäsen.

6 YHTEENVETO JA TUOTOKSET

Haastatteluiden ja kyselyn tulosten pohjalta loimme vahvuuskortit sekä innovoimme monipuolisen korttien käyttöohjeen kohdistettuna Puimala Oy:n henkilöstön käyttöön (Liite 4 & Liite 5). Pohdimme tässä luvussa kehittämissuosituksemme käyttöönottoa sekä mahdollisia jatkokehitysmahdollisuuksia. Avaamme myös kehitystehtävän sisältöä laajemmin peilaamalla hyötyjä lähdemateriaaliin. Kerromme myös tarkasti kehitysidean vaiheista alun suunnittelusta lopun tuotoksiin saakka. Tuotoksia avaamme tässä luvussa tarkemmin käsittelemällä kaikki kuusi vahvuuskorttien käyttöideaa. Analysoimme vahvuuskorttien käytön tuomia vaikutuksia nuorten hyvinvointiin. Tuomme lisäksi esille, miten korttien käyttöä voidaan hyödyntää maksimaalisesti ammatillisessa tukihenkilötyössä. Kiinnitämme myös huomiota turvallisemman tilan merkitykseen intensiivisessä työskentelyssä.

6.1 Kehittämissuositukset

Saadut tutkimustulokset vastaavat opinnäytetyömme alussa esittämäämme tutkimuskysymykseen erinomaisesti täydentäen tilaajan henkilöstön ammatillisia työmenetelmiä liittyen vahvuuspedagogiikan hyödyntämiseen osana sosiaalista vahvistamista. Käytetyt tutkimusmenetelmät tukivat toisiaan tarjoten rajatun näkökulman kehittämistoimintaan. Kyselyn tulosten perusteella luodut kysymykset teemahaastatteluun mahdollistivat kehittämistyössä keskittymisen laajemmin kahteen pääteemaan. Nämä teemat ovat vahvuuspedagogiikka sekä sosiaalinen vahvistaminen. Kehittämistoiminnan tuloksena tuotimme vahvuuskortit ja oppaan vahvuuskorttien käyttöön (Liite 4 & Liite 5).

Vahvuuskortit sekä opas tulevat sijoittumaan Puimala Oy:n yhteisiin toimistotiloihin, joissa ne ovat kaikkien hyödynnettävissä (Liite 4 & Liite 5). Korttien käyttöönottoa varten pidämme esittelytilaisuuden henkilöstölle, jossa käymme läpi opinnäytetyön prosessin rungon sekä saadut tulokset. Samalla demonstroimme korttien käytön niiden käyttöönoton helpottamiseksi. Kerromme esittelyn ajankohdasta Puimala Oy:n henkilöstön yhteisessä ryhmäkeskustelussa, jotta viesti saavuttaa koko henkilöstön. Esittelyn ajankohdan sijoitamme henkilöstön tiimipalaverin yhteyteen.

Opinnäytetyömme tuloksina saavutetut vahvuuskortit tulisi ottaa aktiiviseen käyttöön nuorten sosiaalisen vahvistamisen tukemiseksi (Liite 4). Vahvuuskorttia sekä niihin liittyviä mahdolli-

suuksia tulisi käyttää yhdessä nuorten kanssa säännöllisin väliajoin, jotta yhdessä asetetut tavoitteet saavutettaisiin monipuolisin osallistavin keinoin. Nuoren sosiaalisen vahvistumisen kehitys tulisi tehdä näkyväksi yhdessä toimimalla ammatillisen tukihenkilön kanssa, jotta siihen olisi mahdollista palata nuoren ja ammatillisen tukihenkilön yhteisen matkan jatkuessa. Tällä tavoin nuori tulisi itse tietoiseksi omasta kehityksestään ja saisi osallisuuden kokemuksen lisäksi onnistumisen tunteen. Myös ammatillinen tukihenkilö voi tällä tavoin nähdä oman työnsä vaikutuksen ja mahdolliset kehittämistarpeet tulevaa kohtaamistyötä varten.

Vahvuuskortteja olisi mahdollista kehittää eteenpäin nuorten kanssa lisäämällä mieleen tulevia vahvuuksia. Kortit on myös mahdollista monistaa hyödyntämään jokaisen ammatillisen tukihenkilön työkalupakkia paikasta riippumatta. Opinnäytetyömme yhteydessä tehdyt kortit sekä käyttöohjeet sijoitetaan Puimala Oy:n toimistotiloihin, joissa on mahdollisuus järjestää tapaamisia nuorten asiakkaiden kanssa (Liite 4 & Liite 5).

Sitran megatrendeissä mainitaan, että ennakointityötä ohjaa tavoite vahvistaa ihmisten tulevaisuusajattelua (Rekola ym. 2023,4). Tämä maininta tukee ajatustamme korttien avulla tehtävästä tulevaisuusorientoituneesta ajattelusta. Nuorten sosiaalinen vahvistaminen mahdollistaa myös yhteiskunnan toimintaan osallistumisen. Tukemalla nuorten omien vahvuuksien tuntemusta mahdollistetaan nuoren oman paikan löytyminen yhteiskunnan jäsenenä. Tätä kautta voidaan laajentaa tasa-arvoisen osallistumisen tunteen toteutumisen ammatillisen tukihenkilötoiminnan piirissä olevien lastensuojelun asiakkaiden parissa. Sosiaalisen vahvistamisen keinoin pystytään vaikuttamaan nuoren kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin positiivisella tavalla yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla.

6.2 Vahvuuskortit

Kyselyiden ja haastatteluiden pohjalta päädyimme tuottamaan yleishyödylliset vahvuuskortit ammatillisten tukihenkilöiden käyttöön Canva-sovelluksen avulla (Liite 4). Kyselyn tuloksissa tuli esille, kuinka työssä tarvitsisi konkreettisia menetelmiä, joiden avulla tehdä ammatillista tukihenkilötyötä. Haastatteluista tuli ilmi, kuinka nuorten parissa tehtävässä työssä on hyödynnetty erilaisia vahvuuskortteja. Päädyimme kehittämään Puimala Oy:n ammatillisille tukihenkilöille omat vahvuuskortit, joita hyödyntää työssään. Vahvuuskorteista löytyy neljäkymmentä eri vahvuutta ja ominaisuutta (Liite 4). Korttien vahvuudet sekä ominaisuudet valitsimme tarkasti ajatellen selkeyttä ja saavutettavuutta tukemaan nuorten parissa tehtävää ammatillista tukihenkilötyötä.

Vahvuuskortteja hyödyntämällä voi saada yksilön ydinvahvuudet esille ja löytää myös kehittämistarpeita eri osa-alueilla (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2023). Vahvuuskorteilla voidaan vaikuttaa myös nuoren itsemyötätuntoon keskustelemalla korttien avulla myös heikkouksista. Itsemyötätunto lisää hyvinvointia (Mieli Suomen mielenterveys ry 2021). Koimme haastattelujen perusteella vahvuuskorttien soveltuvuuden olevan monipuolinen menetelmä nuorten sosiaalisen vahvistamisen tueksi positiivisen pedagogiikan keinoin.

Luomamme vahvuuskortit sisältävät luontevahvuuksien lisäksi taitoja ja ominaisuuksia, joita jokainen yksilö voi kehittää (Liite 4). Vahvuuskorttien taustalla on ajatus siitä, että niiden avulla voidaan myös keskustella tulevaisuuden unelmista ja haaveista, liittyen esimerkiksi koulutukseen ja vapaa-aikaan. Vahvuuskorttien mukaan loimme ohjeistuksen siitä, kuinka kortteja voi hyödyntää eri tavoin muun muassa pelillisesti (Liite 5). Asiakkaalle voimavarakeskeinen lähestymistapa näyttäytyy arvostavana kohtaamisena ja kuulluksi tulemisella. Ammatillaisen näkökulmasta voimavarakeskeinen työskentelytapa mahdollistaa kumppanuussuhteen rakentumisen asiakkaan ja työntekijän välille. (Vogt 2016, 31.) Sosiaalihuoltolaki (1301/2014 §39) sisältää kohdan asiakkaan vahvuuksien huomioimisesta asiakassuunnitelmia laatiessa.

Huomioimme korteissa tilaajan sijoittamalla korttien kääntöpuolelle Puimala Oy:n logon. Vahvuuskortit tuotettiin fyysiseksi materiaaliksi Puimalan henkilöstön käytössä olevaan työskentelytilaan, jossa koko henkilöstö voi käyttää vahvuuskortteja työnsä tukena. (Liite 4.) Vahvuuskorttien mukaan teimme fyysiset ohjeet, joita Puimalan henkilöstö voi halutessaan hyödyntää käyttäessään vahvuuskortteja työssään nuorten parissa (Liite 5).

Vahvuuskortteja voi käyttää ryhmässä, parin kanssa tai yksin. Kortit helpottavat keskustelua vahvuuksista ja auttavat myönteisen itsetuntemuksen lisääntymisessä (Mieli Suomen mielenterveys ry 2023). Hyödynsimme benchmarkingia Mieli Suomen mielenterveys ry:n ohjeisiin liittyen vahvuuskorttien käyttöön sekä Plan International Suomen Muuttajat! -hankkeessa käytössä olevia vahvuuskäytänteitä hankesuunnittelijana toimivan Järvenpään (2023) haastattelun perusteella.

6.3 Vahvuuskorttien käyttöopas

Pidimme vahvuuskorttien luovaa käyttöä varten yhdessä aivoriihen, jossa pallottelimme ääneen ideoita sekä ajatuksia, joissa hyödynsimme benchmarkingin avulla saatuja ajatuksen jyviiä. Aivoriihen tuloksena kehitimme vahvuuskorteille monia luovuutta sekä ajatustyöstöä vaativaa

käyttömahdollisuutta. Yhteisen ajatusten pallottelu tuntui aluksi erittäin väkinäiseltä, mutta toistemme pienetkin ideat ruokkivat toisiaan ja lopulta saimme nopeassa aikataulussa kirjoitettua ylös useamman käyttökelpoisen ajatuksen, joiden pohjalta loimme vahvuuskorttien käyttöohjeet. Ohjeistukseen saimme lopulta kuusi ideaa, joissa mahdollistuu monipuolinen yksilö, sekä pari- tai ryhmätyö. Korttien sekä ohjeistuksen ulkoasun hyväksyimme tilaajan esihenkilöillä ennen lopulliseen muotoon työstämistä. (Liite 4 & Liite 5.)

Vahvuuskorttien käyttöohjeissa kiinnitimme huomiota käytön tarkoituksen syventämiseen (Liite 5). Huomioimme korttien käyttämisestä saatavien tulosten mahdollisuudet osana sosiaalista vahvistamista sekä mielenterveyttä. Korttien avulla nuoren on mahdollista miettiä omien vahvuuksien lisäksi erilaisissa yhteisöissä sekä yhteiskunnassa tarvittavia vahvuuksia. Korttien avulla on myös hyvä puhua nuorelle heikkouksista. Heikkoudet sekä vahvuudet ovat osa ihmisyyttä ja meillä kaikilla on heikkouksia, joita voimme halutessamme kehittää. Nuorille on hyvä sanoittaa, että kukaan ei ole täydellinen ja meillä jokaisella on paikka tässä maailmassa. Ohjeissa annoimme tilaa myös unelmoinnille, sekä mahdollistimme korttien käytön osana ulkoilua sekä sosiaalisiin tilanteisiin valmistautumista. Halusimme korttien avulla selkeyttää sosiaalisen vahvistamisen moniulotteisuuden ammatillisessa tukihenkilötyössä. Painotimme ohjeissa mahdollisuutta vahvuuskorttien käytön kehittämiseen yhdessä nuorten kanssa (Liite 5). Tällä tavoin otetaan huomioon nuorten osallisuus sekä osallistaminen. Ammatillisessa tukihenkilötyössä on tärkeää nuoren oman elämän sekä ajatuksien kunnioittaminen. Osallisuuden laaja ymmärrys osana työn kehittämisessä on osa kunnioittavaa työtettä.

Vahvuuskorttien käyttö eri menetelmien keinoin vaatii ammatilliselta tukihenkilöltä kykyä luoda nuorelle turvallisemman tilan tunne. Turvallisemman tilan luomisessa ammatillinen tukihenkilö hyötyy kunnioittavan dialogisuuden periaatteista, erityisesti aktiivisesta kuuntelusta. Kohtaamalla nuori empaattisella sekä välittävällä työotteella, luodaan nuorelle tila, jossa hänen ajatuksensa ja mielipiteensä ovat keskiössä. Näillä kaikilla osa-alueilla on vaikutus myös nuoren itsetunnon kehittämiseen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Ydinvahvuudet

Ydinvahvuuksien tarkoituksena on löytää rajaamalla nuorta eniten kuvaavimmat neljä vahvuutta. Tehtävä aloitetaan etsimällä korteista suuri määrä vahvuuksia, jotka nuori kokee sopivan itseensä. Tämän jälkeen ammatillinen tukihenkilö ohjeistaa nuorta rajaamaan esille nosta-

miaan vahvuuksia pienempään määrään jättämällä jäljelle ne, jotka ovat nuoren ydinvahvuuksia. Rajaaminen mahdollistaa vahvuuksista laajemmin keskustelemisen yhdessä nuoren kanssa. Keskustelua voidaan käydä vahvuuksien mahdollisuuksista sekä vaikutuksista nuoren elämässä sekä tulevaisuudessa. Ammatillinen tukihenkilö voi näin vahvistaa nuorta puhumaan ääneen omista vahvuuksistaan sekä perustelemaan valintojaan. Samalla voidaan keskustella vahvuuksista, joita nuori mahdollisesti haluaisi itsessään kehittää. (Liite 5.)

Vahvuusalias

Vahvuusalias kehitettiin jatkamaan ydinvahvuuksista saatuja tuloksia. Ajatuksena oli pelillistää monelle tutun pelin kaltaiseen muotoon vahvuuksien sanoittamisen harjoittelua yhdessä nuoren kanssa. Pelissä sanallistetaan ydinvahvuuksissa löytyneitä vahvuuksia valiten yksi vahvuus, jota toinen pelaaja ei ennalta tiedä, selittäen se auki. Ammatillinen tukihenkilö voi omalla esimerkillään näyttää, kuinka vahvuuksia sanallistetaan auki. (Liite 5.)

Vahvuuksien sanallistamisen tarkoituksena on auttaa nuorta ymmärtämään vahvuuksien syvempi, laaja merkitys nuoren elämässä ja näin vahvistaa nuoren identiteettiä ja rohkeutta osallistua yhteiskunnan toimiin laajemmin eri yhteisöjen jäsenenä. Vahvuusalias toimii pelinä monipuolisesti ammatillisen tukihenkilön työskennellessä nuoren kanssa kahdestaan tai suuremman ryhmässä, jossa haastetaan jokaista ymmärtämään syvällisemmin vahvuuksien merkitys omassa elämässään. (Liite 5.)

Unelmamuistelu

Unelmamuistelutehtävä sai inspiraationsa tulevaisuusmuistelu -harjoitteesta, jonka suoritimme osana yhteisöpedagogiopintoja. Tehtävän tavoitteena on pohtia yhdessä nuoren tulevaisuuden unelmia ja sitä, millaisia vahvuuksia näiden tilanteiden toteutumiseen voisi tarvita. Ammatillinen tukihenkilö voi tehtävän avulla auttaa nuorta pohtimaan, kuinka kehittää näitä vahvuuksia, niin, että tulevaisuuden unelmien olisi mahdollista toteutua. (Liite 5.)

Vahvuuskorttien ohjeisiin lisäsimme jatkokehittämisehdotuksen unelmamuistelutehtävälle unelmakartan muodossa. Tehtävän kautta löytyneet unelmat ja vahvuudet voisi konkretisoida unelmakarttaan, jolla vahvistetaan nuoren identiteetin kasvua. Tällä konkreettisesti tehtävällä unelmakartalla nuoren on mahdollista palata tulevaisuuden unelmiinsa ammatillisen tukihenkilön työskentelyn aikana sekä työskentelyn jälkeen. Tehtävä antaa mahdollisuuden unelmien

muutoksille nuoren mielenterveyden, itsemyötätunnon sekä osallisuuden kokemisen positiivisen kehittymisen myötä. (Liite 5.)

Vahvuusflaneeraus

Vahvuusflaneerauksen keksimme samalla, kun pohdimme keinoja, joita olemme itse hyödyntäneet yhteisöpedagogiopiskelujen aikana. Ideana vahvuusflaneeraustehtävässä on hyödyntää vahvuuskortteja flaneerauksen yhteydessä. Ammatillinen tukihenkilö ulkoilisi yhdessä nuoren kanssa hänen lähiympäristössään. Nuoren kanssa kävellessä on tärkeää aluksi keskittyä siihen, että keho ja mieli rauhoittuvat. Tämän jälkeen aistit ja mielikuviutus ovat valmiina luomaan innovatiivisiakin ajatuksia omasta lähiympäristöstä ja luomaan uusia ajatusmalleja, joita hyödyntää omassa elämässä. (Liite 5.)

Kävelylle otettaisiin mukaan vahvuuskortit, joiden sisältöä peilattaisiin ympäristössä tarvittaviin sosiaalsiin tilanteisiin. Samalla nuori pääsisi pohtimaan, mitä häneltä vaadittaisiin, jotta hän voisi hyödyntää kyseistä vahvuutta uusissa sosiaalisissa tilanteissa eri ympäristöissä. Kyseinen keino vahvuuskorttien käyttöön mahdollistaa myös ammatillisen tukihenkilön aidon läsnäolon ja turvallisemman tilan tunteen nuoren kodin ulkopuolella. Tämän keinon käyttö edellyttää pidempää yhteistyötä nuoren kanssa, jotta nuoren on helppo olla rentona eivätkä ajatukset keskity ammatillisen tukihenkilön läsnäolon jännittämiseen. (Liite 5.)

Yhdistävät vahvuudet

Yhdistävät vahvuudet -harjoitteessa nuori saa etsiä tärkeästä lähipiirinsä jäsenestä ja itsestään yhdistävän vahvuuden. Ammatillinen tukihenkilö voi tarvittaessa demonstroida harjoituksen kulkua. Samalla tuodaan ilmi, kuinka toisesta ihmisestä on helpompi puhua ja ajatella positiivisesti, kuin itsestään. Nuorella saattaa olla hankaluuksia löytää itsestään vahvuuksia, mutta peilaamalla itseään lähipiirinsä jäseniin, joita kunnioittaa ja arvostaa, vahvistetaan itsemyötätuntoa. Nuorelle opetetaan samalla tervettä itserakkautta. (Liite 5.)

Harjoitteen riskinä voi olla se, että nuori lähtee vertailemaan itseään muihin. Kuitenkin ammatillisen tukihenkilön ohjauksessa heikkouksien ja vahvuuksien pohtiminen luottamuksellisessa ympäristössä on turvallista. Ammatillisen tukihenkilön tulee kiinnittää huomiota turvallisemman tilan luomiseen. Ammatillisen tukihenkilön tulee myös korostaa jokaisen nuoren yksilöllisyyttä sekä arvokkuutta yksilönä. (Liite 5.)

Löytöretki

Löytöretki – harjoitteessa ammatillinen tukihenkilö etsii korteista vahvuuksia, jotka pätevät nuoreen. Ammatillinen tukihenkilö sanoittaa auki, miksi juuri kyseiset vahvuudet näkyvät nuorella ja miten. Tällä keinolla vahvistetaan nuoren itsetuntoa sekä itsemyötätuntoa. Itsetunnolla sekä itsemyötätunnolla on vahva yhteys mielenterveyteen. (Liite 5.)

Tämä harjoite tukee myös nuoren kykyä huomata vahvuuksia lähipiiriinsä kuuluvista henkilöistä, sekä itsestään. Tämä on myös tilaisuus ammatilliselle tukihenkilölle kehua nuorta. Tilanne saattaa herättää nuorella suuriakin tunteita, joten tämä mahdollistaa myös tunnetaitokasvatuksen. Sosiaalinen vahvistaminen sisältää yksilön vahvuuksien tunnistamisen ja tukemisen, jota ammatillinen tukihenkilö voi vahvuuskorttien myötä tuoda osaksi työtään. (Liite 5.)

6.4 Jatkokehittämisehdotukset

Opinnäytetyömme kyselystä ja haastatteluista esille tuli kehittämistarve myös Puimala Oy:n henkilöstön tiedon kartoittamiseen kolmannen sektorin palveluntarjoajista. Ammatillisten tukihenkilöiden verkostojen ollessa jo laajoja, löytyy silti tarvetta verkostojen lisälaajentamiselle. Verkostojen tuntemus ei jakaudu riittävästi työyhteisössä, vaan keskittyy yksilötyönä tehtävään verkostojen kartoittamiseen asiakaskohtaisesti.

Jatkokehittäminen voisi sisältää kartoituksen palveluntarjoajista ja koonnin fyysiseen tai sähköiseen saavutettavaan muotoon. Monialainen yhteistyö edellyttää laajaa palvelujärjestelmien tuntemista, hyvää viestintää ja vahvaa verkostoitumista (Paananen, Piironen & Uustalo 2022, 36). Nuorten itsetuntoon sekä mielenterveyteen positiivisesti vaikuttamalla osallisuuden sekä vahvuuspedagogiikan keinoin voisi antaa nuorelle rohkeutta myös osallistua uusiin sosiaalisiin tilanteisiin, esimerkiksi harrastus- ja vapaa-ajan toimintaan. Kartoituksen avulla luotu verkostokartta mahdollistaisi nuoren kanssa eri toimijoihin tutustumisen

Vahvuuskorttien tueksi ammatillisessa tukihenkilötyössä olisi hyödyksi tunnetaitojen kehittämisen avuksi tehtävät kortit. Tunnetaitokortteja voisi hyödyntää samalla tavalla kuin vahvuuskortteja ja niiden tueksi voisi kehittää vastaavanlaisen käyttöoppaan. Puimala Oy:n henkilöstö voisi pitää aivoriihen tunnetaitokorteista ja niiden hyödyntämismahdollisuuksista henkilöstön kesken ja myös nuorten kanssa.

Jatkokehittämis ehdotuksena Puimala Oy:n henkilöstö voisi pitää säännöllisiä aivoriihihetkiä, joissa pohdittaisiin, kuinka kehittää ammatillista tukihenkilötyötä tukevia materiaaleja ja käytänteitä. Puimala Oy:n henkilöstön moniammatillisuuden tuoma näkökulmien kirjo mahdollistaisi monipuoliset lähestymistavat nuorten parissa tehtävässä työssä. Näin Puimala Oy:n henkilöstön ammatillisuus spesifioituisi verrattuna muihin palvelun tarjoajiin.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön viimeisessä luvussa analysoimme omaa onnistumistamme sekä huomaamiimme kehittämiskohteita omassa työskentelyssämme sekä opinnäytetyön tutkimusmenetelmien käyttöä. Kerromme myös tilaajan mielipiteen työn merkityksestä nuorten parissa tehtävän työn kehittämisessä Puimala Oy:n henkilöstön keskuudessa. Pohdimme lisäksi työn yhteiskunnallista merkitystä ja soveltuvuutta laajemmin nuorisotyön parissa.

7.1 Kuinka onnistuimme?

Opinnäytetyön prosessin alussa olimme täynnä intoa sekä kiinnostusta käsiteltävään aiheeseen. Koimme saavuttaneemme opintojen aikana yhteisöpedagogin kompetensseista tason, jolloin opinnäytetyön tekeminen oli luonnollinen jatkumo opintojen edistymisessä. Olimme tehneet yhdessä useamman pari- tai ryhmätyön, joten opinnäytetyön tekeminen yhdessä tuntui luontevalta ajatukselta. Luotimme toistemme panostukseen sekä kirjoitustaitoon, jotta saimme työn tehtyä tasapainossa.

Suurimman osan aikaa koimme olevamme tuottavassa flow-tilassa opinnäytetyön parissa. Tuskastumisen ja työn etenemisen hidastumisen hetkiä koimme hetkellisesti analysoidessamme kyselyn tuloksia. Tässä vaiheessa olisimme kaivanneet laajempaa vastaajamäärää, jolloin olisimme voineet hyödyntää prosenttimerkintää tekstissämme. Vahvalla sinnikkyydellä sekä säntillisyydellä pääsimme yli hetkellisistä tuskastumisen hetkistä.

Opinnäytetyömme tukena käytimme opinnäytetyö-päiväkirjaa, jonne kirjattiin yhteiset työskentelyajat ja niiden sisältö. Etenimme kronologisesti päiväkirjaan suunnittelemiemme aikataulujen mukaisesti. Opinnäytetyön parissa työskentely oli vaihtelevaa tunteiden laajan kirjon sekä ruuhkavuosien keskellä. Olemme opinnoissamme hieman eri vaiheissa, mutta kehittävien kurssien samanaikaisesti käyminen loi vahvan pohjan opinnäytetyön rakentamiselle.

Kun etsimme varteenotettavia toimijoita haastatteluhihimme, löysimme toimijat helposti ja vauhtomasti. Henkilöt, joihin otimme yhteyttä, olivat yhteistyöhaluisia ja kiinnostuneita opinnäytetyön aiheista. Haastateltavat toivoivat myös saavansa opinnäytetyön luettavakseen sen valmistuttua. Aikataulujen sovittaminen haastattelulle sujui ilman ongelmia, sillä olimme jo rajanneet aikamahdollisuudet omiin kalentereihimme sopiviksi etukäteen. Haastattelut sujuivat ongelmitta rennoissa tunnelmissa etäyhteyksien varassa. Etäyhteydet mahdollistivat joustavamman ja paikasta riippumattoman haastattelun.

Kun mietimme, mitä olisimme voineet tehdä toisin, tulimme siihen tulokseen, että tilaajan henkilöstölle lähetetyssä kyselyssä olisi voinut olla enemmän avoimia kysymyksiä (Liite 2). Näin olisimme voineet saada laajemmin kehitysehdotuksia, joiden pohjalta olisimme saaneet lisää sisältöä. Laajempi sisältö olisi mahdollistanut laajemman benchmarkingin.

Benchmarking -kokemuksemme oli opettavainen verrattuna aiempaan kokemukseemme tutkimselliseen kehittämistoiminta -kurssilla. Opinnäytetyötä tehdessä näimme käytännössä benchmarkingin hyödyt ja mahdollisuudet sekä ymmärsimme syvemmin benchmarkingin kautta saatujen tulosten soveltuvuuden ammattialallamme. Aivoriihemme tuki benchmarkingin käyttöä, sillä alun hankaluuden jälkeen luovuutemme kukki täydessä kukoistuksessaan ja täydensimme toistemme ajatuksia. Koemme, että aivoriihi sekä käyttöoppaan tekeminen olivat opinnäytetyömme parasta antia (Liite 5). Olemme tyytyväisiä benchmarkingin kautta saavutettuihin tuloksiin, sillä vahvuuskorttien tueksi tekemämme käyttöopas on mielestämme erittäin onnistunut (Liite 5). Kun tarkastelemme kriittisesti tuotoksia, voisi vahvuuskorttien käsitteitä jakaa teemoittain, joka selkeyttäisi vahvuuskorttien käyttöä sekä ammatilliselle tukihenkilölle että nuorelle. Ammatillisen tukihenkilön on mahdollista tehdä tarvittavaa teemoihin jakamista tutustuessaan kortteihin ennen niiden käyttöä nuoren kanssa.

Uskomme, että tulemme hyödyntämään vahvuuskorttien käyttöideoita työurallamme yhteisöpedagogeina eri toimintaympäristöissä. Vahvuuskorttien laajat käyttömahdollisuudet huomioivat myös moninaiset oppimismenetelmät, sillä ne sisältävät mahdollisuudet liikunnan ja luovuuden yhdistämisestä niiden käyttöön (Liite 5). Jäimme kuitenkin pohtimaan, olisiko vahvuuskorttien yhteyteen tullut tehdä yksityiskohtaisemmat käyttöohjeet. Käyttöohjeissa voisi tuoda ilmi mahdollisuuden käyttää vain osaa vahvuuskorteista kerralla. Ohjeissa voisi korostaa myös ammatillisen tukihenkilön oman ammatillisuuden hyödyntämistä miettiessä, minkä ikäisen nuoren kanssa vahvuuskortit ovat soveltuvimmat.

Huomasimme, että yhteisöpedagogikoulutuksen aikana käydyt kurssikokonaisuudet tukivat opinnäytetyömme prosessia. Olimme opintojemme aikana tutustuneet monipuolisesti tietoperustaan, jota pystyimme hyödyntämään opinnäytetyötä tehdessämme. Huomasimme opinnäytetyötä tehdessämme laajan tietoperustan näkyvän suoraan lähdeluettelon laajuudessa. Myös aiemmasta tarkkuudesta sekä panostuksesta omaan oppimiseen opiskelujen aikana oli hyötyä lähdeviittausten sekä kirjoituksen ulkoasun kanssa. Onnistuimme mielestämme myös rajamaan aihepiirin siten, että kaikki opinnäytetyön sisällössä nivoutuvat olennaisesti yhteen ja luovat toisiaan täydentävän sekä tulevaisuusorientoituneen kokonaisuuden.

Opinnäytetyön parasta antia oli yhdessä tekemisen ilo ja uuden oppiminen. Huomasimme opinnäytetyön edetessä laajoja yhteyksiä tietoperustojen välillä ja koimme ahaa-elämyksiä. Asioiden laajemmat merkityksellisyydet avautuivat yksilötason lisäksi yhteiskunnallisella tasolla. Opinnäytetyön edetessä huomasimme kompetenssimme laajoihin aiheyhdistelyihin yksilö- yhteisö- ja yhteiskuntatasolla. Samalla laajensimme omaa tietämystämme ammatillisen tukihenkilötyön merkityksestä osana yhteiskunnassa tehtävää lastensuojelu- ja sosiaalityötä. Olemme erittäin tyytyväisiä opinnäytetyöhömmä ja mielestämme kiinnostuksemme ja panostuksemme työtä kohtaan näkyy erityisesti tietoperustan laajuudessa.

7.2 Tilaajan arvio

Tilaaja koki opinnäytetyön merkitykselliseksi tuotoksen ollessa konkreettinen käytännön menetelmiä hyödyntävä. Tilaaja arvioi opinnäytetyön olevan hyödyllinen laajemmalla työkentällä pitkäikäisyytensä ja työelämälähtöisyytensä ansiosta. Saimme tilaajalta kiitosta opinnäytetyön huolellisesti tehdystä sisällöstä sekä huolitellusta ulkoasusta.

Korteista saimme kiitosta tilaajan logon käyttämisestä sekä niiden suuntautumisesta erityisesti nuorten parissa tehtävään työhön. Tilaaja koki korttien näyttävän toimivilta sekä niiden sisältävän paljon käyttömahdollisuuksia. Tilaaja mainitsi erikseen korttien käyttömahdollisuudet asiakassuhteissa, joissa luottamussuhde on jo luotu aiemmin vahvalle pohjalle. Tilaaja uskoo korttien vahvistavan nuorten itsetuntoa.

Tilaaja piti erityisesti konkreettisesta työkalusta, jota hyödyntää ammatillisessa tukihenkilötyössä pitkäaikaisesti. Tilaaja toi esille myös näkökulman, jossa korttien hyödyntäminen muiden ammattialan toimijoiden parissa ei ole pois Puimala Oy:n henkilöstön tekemästä työstä, sillä tilaaja haluaa mahdollistaa opinnäytetyön tuloksien pohjalta tehtyjen tuotoksien laajeman hyödyn saavuttamisen.

Puimalan henkilöstöstä yksi ammatillinen tukihenkilö pilotoi vahvuuskorttien käytön kahden asiakkaansa kanssa. Ammatillisen tukihenkilön vastuulla on miettiä soveltuvat asiakkaat korttien käyttöön. Pilotoinnissa mukana olleet nuoret olivat iältään 13- ja 16-vuotiaat. 13- vuotiaan kommentista tuli ilmi korttien suuri lukumäärä sekä vahvuusaliaksen hauskuus. Myös 16- vuotias nuori koki vahvuusaliaksen mukavaksi. 16- vuotias nuori uskoi näistä olevan hyötyä heikon itsetunnon omaaville nuorille. 13- vuotias koki osan vahvuuskorttien käsitteistä hankalaksi ymmärtää, mutta ammatillisen tukihenkilön avustuksella käsitteet aukenivat.

Ammatillisen tukihenkilön havaintojen perusteella voimme todeta 16- vuotiaan hyötyneen vahvuuskorteista laajemmin sekä pohtineen niiden sisältöjä huomattavasti syvällisemmin.

Pilotointiin osallistunut ammatillinen tukihenkilö koki vahvuuskorttien sekä käyttöoppaan olleen positiivinen ja kannustava menetelmä erityisesti jälkihuollon nuorille. Jälkihuollolla viitataan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen jälkeen lapselle tai nuorelle tarjottavaan kokonaisvaltaiseen tukeen. Tarkoituksena jälkihuollolla on tukea nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäiseen elämään. Jälkihuollon asiakkaista enemmistö on täysi-ikäisiä. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023d.) Ammatillinen tukihenkilö kehui erityisesti vahvuusaliaksen kautta mahdollistuvaa mielikuvituksen käyttöä. Hän koki menetelmien olevan tarpeellisia laajemminkin sosiaali- ja kasvatusalalla.

7.3 Tuotoksien hyödyllisyys ammattialalle

Nuorten pariin jalkautuminen ja heidän näkemystensä kuunteleminen sekä kuuleminen antavat tarvittavia vastauksia kentällä tehtävään korjaavaan sekä ennaltaehkäisevään työhön. Tämä vaatii tietysti resursseja kunnilta sekä valtiolta tilanteessa, jossa taloudellisten menojen leikkaaminen on myös ajankohtaista valtion velkaantumisen hidastamiseksi. Meidän on siis tehtävä töitä aktiivisessa yhteistyössä nuorten kanssa sekä auttaa heitä saamaan äänensä kuuluviin. Kehittämistoiminnan eri keinot mahdollistavat nuorten tarpeiden kartoittamisessa sekä tulosten muuttamisessa mittareiksi aiheisiin liittyvien päättäjien luettavaksi.

Onnistuimme myös käsittelemään opinnäytetyömme keskiössä olevia aiheita yhteiskunnallisella tasolla. Ymmärsimme laajemmin, kuinka nuorisotyö vaikuttaa monella eri tasolla nykypäivän ja tulevaisuudessa. Koemme, että saamamme tulokset ovat sovellettavissa koko nuorisotyön laajalla kentällä ammatillisen tukihenkilötyön lisäksi. Nykyisen oikeistolaisen hallituksen toimet tällä hallituskaudella tulevat väistämättä vaikuttamaan nuorison hyvinvointiin, mutta yhdistämällä sosiaalista vahvistamista vahvuuspedagogiikkaan, niin ammatillisessa tukihenkilötyössä, kuin muussa nuorisotyössä, voidaan tehdä merkittäviäkin parannuksia nuorten hyvinvointiin. Mielestämme vahvuuskortteja sekä niiden käyttömahdollisuuksia voisi hyödyntää esimerkiksi opiskeluhuollossa sekä lastensuojelussa. Kortteja voisi olla esillä myös nuorisotiloissa, joissa nuoret voisivat myös keskenään hyödyntää niitä omalla vapaa-ajallaan.

Into ry on kehittänyt vuonna 2023 sosiaalisen vahvistamisen menetelmäkortit. Näissä korteissa keskitytään vahvuuksiin ja voimavaroihin osana itsetuntemusta. Korteissa ei ole materiaalia

luonteenvahvuuksista. Menetelmäkorttien käyttöohjeissa mainitaan tavoitteeksi nuoren omien vahvuuksien tunnistaminen. (Into 2023b.) Koemme, että opinnäytetyömme tuotos olisi sovellettavissa lisämateriaaliksi sosiaalisen vahvistamisen menetelmäkortteihin.

Opinnäytetyömme tuotos on jo herättänyt mielenkiintoa Plan International Suomen maahanmuuttajatyön henkilökunnan keskuudessa. Opinnäytetyön tekijöistä Minna Nikander on sopinut menevänsä loppuvuodesta 2023 pitämään toiminnallisen esittelyn vahvuuspedagogiikasta sekä vahvuuskorttien monipuolisista käyttömahdollisuuksista Plan Suomi Internationalin toimistolle. Korttien käyttöohjeet tullaan muokkaamaan Plan International Suomen maahanmuuttajatyöhön selkokielisiksi sekä ulkoasultaan järjestön värimaailmaan sopiviksi.

Mielestämme jokainen nuori hyötyy omien vahvuuksien sanoittamisesta sekä niiden luovista käyttömahdollisuuksista nuoren lähtökohdista riippumatta. Kun jokainen nuorisotyön ammattilainen keskittyy näkemään nuorella hänen hyvät puolensa, mahdollistuu nuorelle kasvu tasapainoiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Itsetunnon tukeminen on erityisen tärkeää lapsena sekä nuorena, jotta se kantaa aikuisuuteen ja mahdollistaa omien unelmien tavoittamisen.

LÄHTEET

- Airila, Auli & Aho, Outi & Nykänen, Mikko 2016. Verkostot haltuun - ideoita toimialarajojen ylittämiseen nuorisotyössä. Helsinki: Työterveyslaitos. Viitattu 24.8.2022. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131565/Verkostot%20haltuun.pdf?sequence=1&isAllowed=>
- Arnkil, Tom Erik & Seikkula, Jaakko 2009. Dialoginen verkostotyö. 3. painos. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Cederlöf, Petri 2017. Eetos, ihminen ja etiikka – näkökulmia nuorisotyöstä ja nuorisotyölle. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisu 42, 52–74.
- Cowie, Helen & Myers, Carrie-Anne 2021. The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health and well-being of children and young people. Viitattu 18.5.2023. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/chso.12430>
- Dufva, Mikko & Rekola, Sanna 2023. Megatrendit 2023. Ymmärrystä yllätysten aikaan. Sitran selvityksiä 224. Viitattu 2.6.2023. https://www.sitra.fi/app/uploads/2023/01/sitra_megatrendit-2023_ymmarrysta-yllatysten-aikaan.pdf
- Dunderfelt, Tony 2011. Elämänsäpsykiatria. 14. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2023. Vahvuuskortit. Viitattu 8.9.2023. <https://opinportolla.diak.fi/vahvuuskortit/>
- Fegert, Jörg M. & Vitiello, Benedetto & Plener, Paul L. & Clemens, Vera 2020. Challenges and burden of the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic for child and adolescent mental health: a narrative review to highlight clinical and research needs in the acute phase and the long return to normality. National Library of Medicine. Viitattu 18.5.2023. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7216870/>
- Helsingin Sanomat 2023. Hallituksen leikkaukset osuvat köyhiin monelta suunnalta. Viitattu 19.9.2023. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009686685.html>
- Helsingin Yliopisto 2023. Blogi: Turvallisen tilan luominen kouluun on tärkeä osa radikalisoitumisen ennaltaehkäisyä. Viitattu 16.5.2023. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/radikaaliksi-kasvamassa/ajankohtaista/blogi-turvallisen-tilan-luominen-kouluun-on-tarkea-osa-radikalisoitumisen-ennaltaehkaisy>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus.
- Holm, Ruurik & Poutanen, Petro & Stähle, Pirjo 2018. Mikä tekee dialogin: Dialogisen vuorovaikutuksen tunnuspiirteet ja edellytykset. Artikkelit. Viitattu 8.2.2023. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mika-tekee-dialogin-dialogisen-vuorovaikutuksen-tunnuspiirteet-ja-edellytykset>
- Humana 2023. Ammatillinen tukihenkilötyö. Viitattu 23.8.2023. <https://www.humana.fi/avopalvelut/avopalvelut/ammattillinen-tukihenkilotyö/>

- Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2020. Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus. Viitattu 5.10.2023. <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642>
- Into 2023a. Sosiaalinen vahvistaminen kuvina. Viitattu 24.8.2023. <https://www.intory.fi/materiaalipankki/sosiaalinen-vahvistaminen-kuvina/>
- Into 2023b. Sosiaalinen vahvistaminen. Menetelmäkortit. Viitattu 30.10.2023. <https://www.intory.fi/app/uploads/2023/09/sosiaalisen-vahvistamisen-menetelmakortit-A4.pdf>
- Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Kohdennetun nuorisotyön osaamiskeskus 2022. Etsivän nuorisotyön tehtävä ja tavoitteet. Teoksessa Emmi Paananen & Miikka Piironen & Katja Uustalo (toim.) Etsivän nuorisotyön käsikirja, 7–10.
- Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Kohdennetun nuorisotyön osaamiskeskus 2022. Monialaiset verkostot. Teoksessa Emmi Paananen & Miikka Piironen & Katja Uustalo (toim.) Etsivän nuorisotyön käsikirja, 36–40.
- Isola, Anna-Maria, 2022. Mitä osallisuus on ja miten sitä edistetään? Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 24.8.2023. <https://www.youtube.com/watch?v=T5PUgtFihuw>
- Junttila-Vitikka, Pirjo & Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi 2012. Kunnallisen nuorisotyön osallisuusympäristöt. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusseura julkaisuja 118, 187–197.
- Jyväskylän yliopisto 2021. Laadullinen tutkimus. Viitattu 28.10.2023. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Kaukinen, Riikka, 2022. Nuorten osallisuus ja yhdenvertaisuus palokunnassa – Esityksen aloitus – Osallisuus & yhdenvertaisuus (Osa 1). Viitattu 2.6.2023. <https://vimeo.com/195632637>
- Kolehmainen, Marjo 2017. Valmennus työpajoilla yhteisöpedagogin otteella – neljä kovaa koota ja iso ”älli”. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 42, 194–204.
- Korhonen, Anu 2005. Lastensuojelun tukihenkilön käsikirja. Helsinki: Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry.
- Kansan sivistystyön liitto 2017. Osallistavat menetelmät. Vinkkejä ja virikkeitä kouluttajalle. Viitattu 28.8.2023. <https://www.ksl.fi/app/uploads/2022/01/Osallistavat-menetelmat-KSL-verkko.pdf>
- Kuntaliitto 2016. Arviointi ja laatutyö. Viitattu 18.5.2023. <https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnan-toimielimet-ja-johtaminen/kunnan-johtaminen/arviointi-ja-laadunhallinta>
- Lastensuojelulaki 417/2007. Viitattu 18.5.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Leemann, Lars & Kuusio, Hannamaria & Hämäläinen, Riitta-Maija 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke. Terveiden ja hyvinvoinnin

- laitos. Viitattu 25.08.2023. https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600
- Lehtonen, Olli & Kallunki, Valdemar 2013. Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre. Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti. 21/2013, 128–143. Viitattu 19.9.2023. <https://journal.fi/janus/article/view/50693>
- Leskisenoja, Eliisa & Sandberg, Erja 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lundbom, Pia & Herranen Jatta 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 4–14. Viitattu 22.8.2023. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38289/978-952-456-114-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Lämsä, Anna-Liisa 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Viitattu 13.9.2023. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514290213.pdf>
- Marttunen, Mauri & Haravuori, Henna & Santalahti, Päivi 2014. Lasten ja nuorten mielenterveys ja syrjäytyminen. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. Viitattu 13.9.2023. https://scholar.google.fi/scholar?q=Lasten+ja+nuorten+mielenterveys+ja+syrj%C3%A4ytyminen+sosiaalil%C3%A4%C3%A4ketieteellinen+aikakauslehti&hl=fi&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar
- Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Parempaan tulevaisuuden puolesta. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 13–26. Viitattu 22.8.2023. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>
- Mieli Suomen mielenterveys ry 2023. Vahvuuskortit. Viitattu 8.9.2023. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/vahvuuskortit/>
- Mieli Suomen mielenterveys ry 2021. Myötätunto on kaikille hyväksi. Viitattu 15.9.2023. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/itsetuntemus-ja-itsetunto/myotatatunto-on-kaikille-hyvaksi/>
- Moilanen, Johanna 2015. Tutkimus lastensuojelun tukihenkilötoiminnan muutoksista. Relationaalinen näkökulma. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 24.8.2023. Tutkimus lastensuojelun tukihenkilötoiminnan muutoksista – Relationaalinen näkökulma (jyu.fi)
- Muhonen, Teemu & Luukka, Teemu & Aaltonen, Joonas & Paananen, Veera & Sundman, Robert & Pelli, Petja 2023. Näitä muutoksia hallitus haluaa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Viitattu 19.9.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009660545.html>
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 13–23.
- NAL Palvelut 2023. NAL Palvelut. Viitattu 15.9.2023. <https://nalpalvelut.fi/>

- Neff, Kristin 2016. Itsemyötätunto. Luovu itsesi soimaamisesta ja löydä itsevarmuutesi. Helsinki: Viisas Elämä Oy
- Neff, Kristin 2021. Itsemyötätunto. Opi suhtautumaan itseesi hyväksyvästi. Helsinki: Viisas Elämä Oy
- Nieminen, Sanna & Maijala, Virpi & Laurila, Marianne & Ojala, Kati & Tamminen, Pia & Tolonen, Tarja & Koivisto, Jaana-Maija 2019. Sanoitetaan monitoimijuutta – moniammatillisuus, monialaisuus ja monitoimijuus toimialojen diskurssien pyörteessä. Viitattu 25.8.2023. <https://sotepeda247.fi/2019/04/17/sanoitetaan-monitoimijuutta-moniammatillisuus-monialaisuus-ja-monitoimijuus-toimialojen-diskurssien-pyorteessa/>
- Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vol. 14. Viitattu 25.8.2023. <https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/122317/72652>
- Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka – kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus.
- Nuotio, Jaakko & Miettinen, Maija 2011. Tukihenkilötoiminta sosiaalisen vahvistamisen menetelmänä. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 191–203. Viitattu 24.8.2023. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>
- Nuorisolaki 72/2006. Viitattu 24.8.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060072>
- Nyyti ry. Itsemyötätunto on ystävällisyyttä itseä kohtaan. Viitattu 15.9.2023. <https://www.nyyti.fi/itsemyotatunto/>
- Oikeusministeriö 2023. Turvallisemman tilan ohjeistus. Viitattu 16.5.2023. <https://yhdenvertaisuus.fi/turvallisemman-tilan-ohjeistus>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Palola, Elina & Hannikainen-Ingman Katri & Karjalainen Vappu 2012. Nuorten syrjäytymistä on tutkittava pintaa syvemmin. Viitattu 13.9.2023. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102895/palola.pdf?sequence>
- Pasi, Minna 2022. Yhteisöllisempi ilmapiiri syntyy turvallisesta tilasta. Nuorisoseurat-lehti 4/2022. Viitattu 16.5.2023. <https://nuorisoseurat-lehti.fi/yhteisollisempi-ilmapiiri-syntyy-turvallisesta-tilasta>
- Peda.net 2023. Likert. Viitattu 28.10.2023. <https://peda.net/ohjeet/ty%C3%B6v%C3%A4lineet/lomake/likert>
- Plan International Suomi 2023. Viitattu 26.9.2023. <https://plan.fi/>
- Puimala Oy 2023a. Perhetyö. Viitattu 19.9.2023. <https://puimala.com/perhetyo/>
- Puimala Oy 2023b. Meistä. Viitattu 18.5.2023. <https://puimala.com/meista/>
- Puimala Oy 2023c. Ammatillinen tukihenkilötyö lapsille ja nuorille. Viitattu 1.6.2023. <https://puimala.com/palvelut-lapsille-ja-nuorille/>

- Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus, 73–83.
- Puusa, Anu 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus, 99–112.
- Ranta, Ritva 2021. Kehittämisen käytännöt. Jatkuva parantaminen, dialoginen johtaminen, ryhmätahtajohtaminen. Turku: Rtr-suunnittelu Oy.
- Rauhala, Ilona 2020. Keskustelun voima. Helsinki: Otava.
- Rautiainen, Markku 2011. Nuorten asumisen sisältöpalvelut sosiaalisena vahvistamisena ja psykososiaalisena työnä. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 97–126. Viitattu 2.6.2023. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>
- Saarikkomäki, Elsa & Honkatukia, Päivi 2017. Nuorten kohtaaminen vartiointityössä– kontrolia, huolenpitoa, turvaa vai näitä kaikkia? Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisö-pedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 42, 172–182.
- Saarinen, Risto 2019. Moraalinen rohkeus: vahvuutta ja avoimuutta. Teoksessa Ilari Hetemäki & Hannu Koskinen & Tuija Pulkkinen & Esa Väliverronen (toim.) Kaikenlaista rohkeutta. Helsinki: Gaudeamus, 165–182. Viitattu 29.8.2023. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/f5b0b0b7-c82a-4d53-bd3e-f1ce4fe3dc40/content>
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Viitattu 29.8.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- Stapenhurst, Tim 2009. The Benchmarking Book. A how-to-guide to best practice for managers and practitioners. Oxford: Elsevier Ltd. (E-kirja.) Viitattu 8.9.2023. https://books.google.fi/books?id=kaRWPZzRq5cC&printsec=frontcover&hl=fi&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Strömmer, Päivi 2005. Vertailukehittäminen: virtuaalikypärä nimeltä benchmarking. Teoksessa Riitta Seppänen-Järvelä (toim.) Vertaismenetelmät kehittävän arvioinnin välineenä. Helsinki Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 55–64. Viitattu 1.6.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194291>
- Syvänen, Sirpa & Tikkamäki, Kati & Loppela, Katja & Tappura, Sari & Kasvio, Antti & Toikko, Timo 2015. Dialoginen johtaminen. Avain tuloksellisuuteen, työelämän laatuun ja innovatiivisuuteen. (E-kirja.) Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023a. Tukihenkilöt- ja perheet. Viitattu 18.5.2023. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/tukihenkilot-ja-perheet>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023b. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Viitattu 13.9.2023. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy>

- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023c. Kouluterveyskyselyn aikasarjat perusopetus 8. ja 9. lk, lukio, aol, 2006-2023. Viitattu 28.10.2023. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk2/nuoret/fact_ktk2_nuoret?row=measure-952824&column=vuosi-952479&column=ka-987089&column=taustatekija-888288&filter=sp-888245&fo=1#
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023d. Lastensuojelun käsikirja. Työprosessit. Jälkihuolto. Viitattu 30.10.2023. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>
- Tiessalo, Paula 2023. Nuorten yksinäisyys ei hellittänyt, vaikka pandemiarajoitukset purettiin: Lääkkeeksi on nyt tarjolla ilmainen yksinäisyyden omahoito-ohjelma. Uutinen 8.1.2023. Viitattu 18.5.2023. <https://yle.fi/a/74-20008703>
- Tuominen, Kari 2021. Kehityksen tie. Benchmarking prosessiopas. Opi ja kehity kilpailijoita nopeammin. Turku: Oy Benchmarking Ltd
- Uusitalo-Malmivaara, Lotta & Vuorinen, Kaisa 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, Lotta 2018. Huomaa hyvä, sano se ääneen ja tallenna – kannustus vahvuuspedagogiikan keinoin. Viitattu 29.8.2023. https://lauste.fi/artikkelit/ajankohtaista-asiantuntija-artikkeli_vahvuuspedagogiikka/
- Vogt, Ilse 2016. Voimavarakeskeinen lähestymistapa sosiaaliohjauksessa. Teoksessa Jari Helminen (toim.) Sosiaaliohjaus- lähtökohtia ja käytäntöjä. Helsinki: Edita Publishing Oy, 29–43.
- Välitalo, Jenni 2023. Suullinen tiedonanto 25.8.2023.
- Wenström, Sanna 2022. Kaikilla vahvuuksilla. Opas laajaan vahvuusnäkömyksen käyttöön opetuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Wihersaari, Jari 2011. Kohtaaminen – opettajuuden ydin? Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 16.5.2023. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66693/978-951-44-8310-3.pdf>

HAASTATTELUT

Moisio, Topi 2023. Ammatillinen tukihenkilö. Videohaastattelu 22.9.2023. Haastattelijat: Danielle Aittomäki & Minna Nikander.

Järvenpää, Juulia 2023. Hankesuunnittelija ja tiimivastaava. Videohaastattelu 26.9.2023. Haastattelijat: Danielle Aittomäki & Minna Nikander.

LIITTEET

Liite 1. Kysely Puimala Oy:n henkilöstölle

Moi,

sähköpostin liitteenä on hyperlinkki, jonka kautta pääsette vastaamaan Daniellen ja minun tekemään kyselyyn opinnäytetyötä varten. Kyselyyn vastaamiseen menee arviolta 15 minuuttia. Kysely on auki 22–31.8. Kysely on anonyymi.

Opinnäytetyön tilaajana toimii Puimala Oy.

Ystävällisin terveisin

Danielle Aittomäki ja Minna Nikander

Liite 2. Kysely.

Puimala Oy

Kysely Puimalan henkilöstölle

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tässä kyselyssä nuorella tarkoitetaan nuorisolain 21.12.2016/1285 määritelmän mukaisesti alle 29-vuotiaita.

Onko sosiaalinen vahvistaminen sinulle tuttu termi? *

Ei ollenkaan 0 1 2 3 4 5 Täysin tuttu

Koetko tukevasi työssäsi nuorten elämänhallintaa kokonaisvaltaisesti? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Kohtaatko työssäsi nuoria, joiden sosiaaliset taidot tarvitsevat vahvistusta? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Tuetko työssäsi nuorten valmiutta toimia eri yhteisöjen jäsenenä? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Kaipaavatko kohtaamasi nuoret tukea oman asemansa vahvistamiseen yhteiskunnassa? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Koetko nuorten saavan osallisuuden kokemuksia tekemäsi työn avulla? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Koetko työsi sisältäneen sosiaalista vahvistamista edellisten kysymysten perusteella? *

Ei ollenkaan 0 1 2 3 4 5 Paljon

Kaipaatko nuorten sosiaalista vahvistamista tukevia keinoja työsi kehittämisessä? *

En ollenkaan 0 1 2 3 4 5 Paljon

Millaisia työkaluja toivot saavasi nuorten parissa tehtävään työhön? Huomioi vastauksessasi sosiaalinen vahvistaminen sekä osallisuus. *

Haluan lähettää vastaukseni

*

Kiitossivu

Kiitossivun asetukset

Puimala Oy

Kiitos vastauksesta!

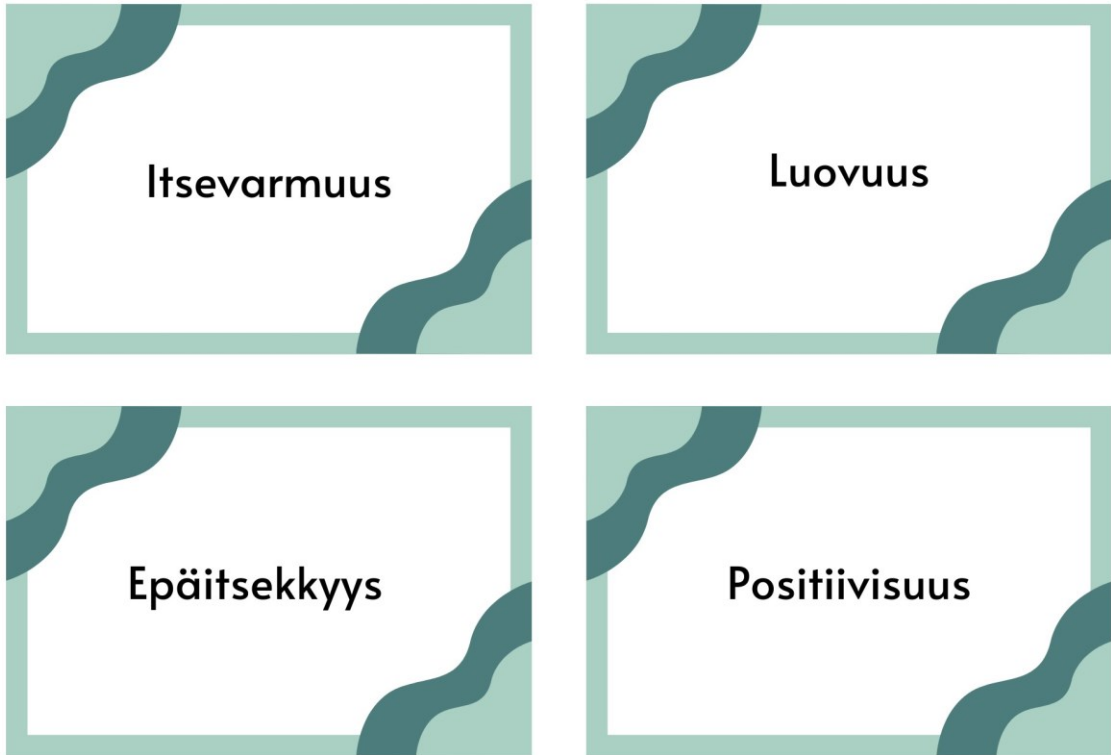
Kysely luotu Webropolilla

Klikkaa tästä ja lue lisää

Liite 3. Haastattelukysymykset.

- 1) Onko sinulla kokemusta nuorten parissa tehtävästä työstä? Ja työskenteletkö tällä hetkellä nuorten parissa?
- 2) Millä tavoin olet hyödyntänyt vahvuuspedagogiikkaa työssäsi?
- 3) Millaisten konkreettisten menetelmien käytön olet kokenut hyväksi nuorten osallisuuden tukemisen kannalta? Esim. pelit, lomakkeet kortit?
- 4) Koetko sosiaalisen vahvistamisen näkyvän työssäsi edellä mainittujen menetelmien kautta?
- 5) Oletko nuorten parissa tekemälläsi työllä auttanut nuoria osaksi eri yhteisöjä ja yhteiskuntaa? Jos olet, millaisilla menetelmillä olet päässyt tavoitteeseen?

Liite 4. Vahvuuskortit

Rauhallisuus

Innokkuus

Musikaalisuus

Hyvä
kuuntelija

Esteettisyys

Rakentaminen

Kekseliäisyys

Luonnollisuus

Luotettava

Kunnianhimoinen

Rento

Ryhmätyötaidot

Huolellinen

Tehokas

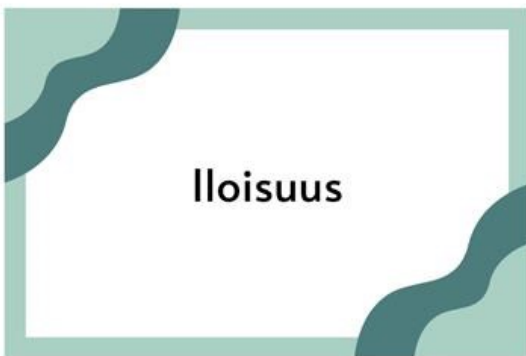

Pohdiskeleva

Matemaattisuus

Liite 5: vahvuuskorttien käyttöohjeet

Vahvuuskorttien käyttöohjeet

- 1) Ydinvahvuudet
- 2) Vahvuusalias
- 3) Unelmamuistelu
- 4) Vahvuusflaneeraus
- 5) Yhdistävät vahvuudet
- 6) Löytöretki

Vahvuuskortteja voi hyödyntää ohjeiden lisäksi aivan itse keksimällään tavalla. Ideoikaa lisää käyttötapoja yhdessä nuoren kanssa!

Vahvuuskorttien käyttöohjeet

1) Ohjeista nuorta etsimään vahvuuskorteista 8-10 itseään kuvaavaa vahvuutta. Tämän jälkeen nuori rajaa löytämänsä vahvuudet neljään, sen perusteella mitkä hän kokee itselleen vahvimpina ominaisuuksina. Tarkoituksena on löytää nuoren ydinvahvuudet. Nuoren löydettyä neljä ydinvahvuutta, keskustelkaa niiden vaikutuksista sekä mahdollisuuksista nuoren elämässä.

2) Vahvuusaliaksessa jatketaan siitä, mihin ydinvahvuuksissa jäätiin. Nuoren löydettyä omat ydinvahvuutensa, lähdetään vahvuuksien merkitystä avaamaan sanallisesti. Ammatillinen tukihenkilö voi omalla esimerkillään näyttää, kuinka vahvuuksia selitetään auki. Vahvuuksia sanallistetaan niin, että toinen tai muut pelaajat eivät tiedä ennalta, mistä vahvuudesta on kyse. Sanallistamalla vahvuuksia, vahvuuden merkityksen sisällön laajuus tulee ymmärrettäväksi nuorelle. Vahvuusaliasta voi pelata kahdestaan nuoren kanssa tai isommassa ryhmässä.

3) Käy läpi nuoren kanssa hänen tulevaisuuden haaveitaan ja unelmia. Pohtikaa yhdessä minkälaisia vahvuuksia tulevaisuuden tilanteissa, joissa unelmat käyvät toteen, voisi tarvita. Pohtikaa yhdessä voisiko tarvittavia vahvuuksia kehittää omalla toiminnallaan ja jos voi, niin miten. Unelmamuistelua voi jatko hyödyntää nuoren kanssa seuraavilla kerroilla unelmakartan tekemisessä, sen perusteella, mitä unelmia on tullut esille unelmamuistelun aikana.

Puimala

Vahvuuskorttien käyttöohjeet

4) Kävelkää yhdessä nuoren kanssa ulkona ilman päämäärää ajan kanssa vahvuuskortit mukanaan. Nostakaa vahvuuskorteista yksi kortti vahvuuspuoli alaspäin. Pohtikaa vuorotellen nuoren kanssa, kuinka juuri sitä vahvuutta voisi hyödyntää omassa elämässään lähtiessään ulos, kohdatessaan uusia ihmisiä, uusia tilanteita ja uusia haasteita. Onko vieressä kahvila? Kirjasto? Uimahalli? Jos nuori menee kyseiseen paikkaan, kuinka hän voisi hyödyntää juuri sitä vahvuutta, joka kortissa näkyy, niin että paikkaan meneminen ja sosialisointi olisi helpompaa ja miellyttävämpää.

5) Etsi korttien seasta yksi vahvuus, jonka näet sekä itsessäsi, että jossakin itsellesi tärkeässä henkilössä. Ammatillinen tukihenkilö näyttää ensiksi esimerkkiä. Keskustelkaa tämän jälkeen siitä, kuinka löytynyttä vahvuutta voisi vielä itsessään vahvistaa lisää. Tässä on hyvä keskustella nuoren kanssa yksilöllisyydestä ja kuinka meillä kaikilla on myös heikkouksia ja vahvuuksia. Vahvuudet ja heikkoudet ovat osa ihmisyyttä.

6) Ammatillinen tukihenkilö etsii korteista vahvuuksia, jotka pätevät nuoreen. Hän sanoittaa auki, miksi juuri kyseiset vahvuudet näkyvät nuorena ja miten. Tällä keinolla vahvistetaan nuoren itsetuntoa sekä itsemyötätuntoa. Itsetunnolla sekä itsemyötätunnolla on vahva yhteys mielenterveyteen.

Puimala